

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor:
Alojz Janežič, Marjan Kolar,
Frančiška Korošec,
Ivanka Prislan, Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska ČGP Mariborski tisk
Maribor

Glasiło je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka

10. oktober — dan kovinarjev

Na svečani konferenci sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, ki je bila v koncertni dvorani Vatroslav Lisinski v Zagrebu ob prisotnosti 2000 delegatov kovinarjev iz vse Jugoslavije, so proglasili deseti oktober za praznik kovinarjev Jugoslavije. Udeleženci konferen-
ce in že prej večina osnovnih organizacij strokovnega sindikata so ta dan proglasili zaradi tega, ker se je 1910. leta tovariš TITO članil v zvezo kovinarskih delavcev Hrvatske in Slovenije. Udeleženci konference so bili enotni glede vsebinskega obeležja 10. oktobra. Na ta dan naj bodo izvršeni pregledi doseženih rezultatov, začrtane prihodnje naloge ter organizirana proizvodna delovna tekmovanja, srečanja dela in ustvarjalnosti, športne in druge prireditve v vseh kovinarskih delovnih organizacijah širom naše domovine.

O letošnjem tekmovanju kovinarjev smo v našem glasilu že nasledili novice, predvsem o rezultatih tekmovanja v naši delovni organizaciji in o republičnem tekmovanju, ki je bilo v Novi Gorici. Na tem tekmovanju je bila sestavljena ekipa, ki se je udeležila zveznega tekmovanja od 5. do 9. oktobra v Zagrebu. Naše dvanajstčlanske ekipe se v republiško uvrstila Stefan Mešnjak in Vinko Gostenčnik. Ta dva sta slovensko ekipo našo železarno zelo uspešno zastopala. Na splošno se je ne-

popolna slovenska ekipa odlično odrezala na tem zveznem tekmovanju.

Stefan Mešnjak iz TOZD stroji in deli je zasedel sedmo mesto v skupini orodjarjev in slovenska ekipa je imela tu zmagovalca. V razgovoru s tovarišem Mešnjakom smo izvedeli, da ni bil preveč zbran pri odgovarjanju na teoretičnem delu tekmovanja, ki obsega vprašanja iz stroke in s področja samoupravljanja. Je pa izdelek napravil med prvimi in je bil zelo dobro ocenjen. Na podobnih tekmovanjih bo še sodeloval, saj mu bo tekmovanje olajšano, ker zdaj pozna potek in svoje pomanjkljivosti. Poudarja pa, da moramo krog tekmovalcev razširiti, vključiti več mlajših delavcev in je tudi pripravljen svoje izkušnje prenašati na druge. Seveda pa se bodo morali udeleženci zveznih tekmovanj posebej pripravljati na področjih, ki jih ne obvladajo najboljši.

Izjemen uspeh je dosegel tridesetletni delovodja v temeljni organizaciji energija Vinko Gostenčnik, ki je zmagovalac med plamenskimi varilci. V naši železarni je zasedel drugo mesto in se tako uvrstil v ekipo za republiško tekmovanje v Novi Gorici. Tam je zasedel tretje mesto in postal član republiške ekipe. Na zveznem tekmovanju pa se mu je uresničila skrita želja biti zmagovalac med zmagovalci. To pa zaradi tega, ker na zveznem tekmovanju sodelujejo le po-

trije najboljši iz posameznih republik in pokrajin. Tako je sodelovalo osem ekip, ki so štejele 24 članov.

Vinko Gostenčnik je doma iz Kotelja, izhaja iz bajtarske družine. Solo je obiskoval v Kotljah, za poklic strojnega ključavničarja se je izučil na šolskem centru na Ravnah. Je oče dveh otrok in živi z družino na Čečovu. Pred tremi leti je končal delovodsko šolo strojne stroke, prav tako na Ravnah. Z plamenskimi varjenjem se je srečal, ko se je 1969 leta zaposlil v delavnici energetskega obrata. Ko je spoznal osnovne zakonitosti varjenja, mu je delovna organizacija omogočila nadaljnje dodatno izobraževanje pri zavodu za varjenje v Ljubljani. Tam je opravil začetni in nadaljevalni tečaj za plamenskega varilca. Uspeh je bil odličen. Vsako leto opravlja tudi atest za varjenje cevi pod visokimi pritiski. V železarni vseskozi dela na vzdrževanju energetskih naprav kot strojni ključavničar, sedaj pa je delovodja v oddelku za vzdrževanje energetskih naprav v tozdu energija.

Vinko Gostenčnik

V prostem času prebira strokovno literaturo, dnevno časopisje in seveda najraje gre s fičkom v Kotlje k očetu in materi, kjer pomaga pri domačih
(Nadaljevanje na 2. strani)

RDEČI OKTOBER

Odkar je na svetu zatiranje, je tudi odpor proti njemu. Sužnji v starem veku, kmetje v srednjem, delavci, odkar so zrasle prve tovarne, so se dvigali vedno znova v brezuspešne upore. Preslabo pripravljeni, premalo organizirani, brez trdne idejne usmeritve so

praviloma bili vnaprej obsojeni na poraz v bojih z vsakokratno državno organizirano močjo. Neusmiljeni nauk zgodovine je, da je proletariat pri vseh revolucijah pomagal graditi barikade ter se bojeval na njih, a bil nato politično zmeraj izigran.

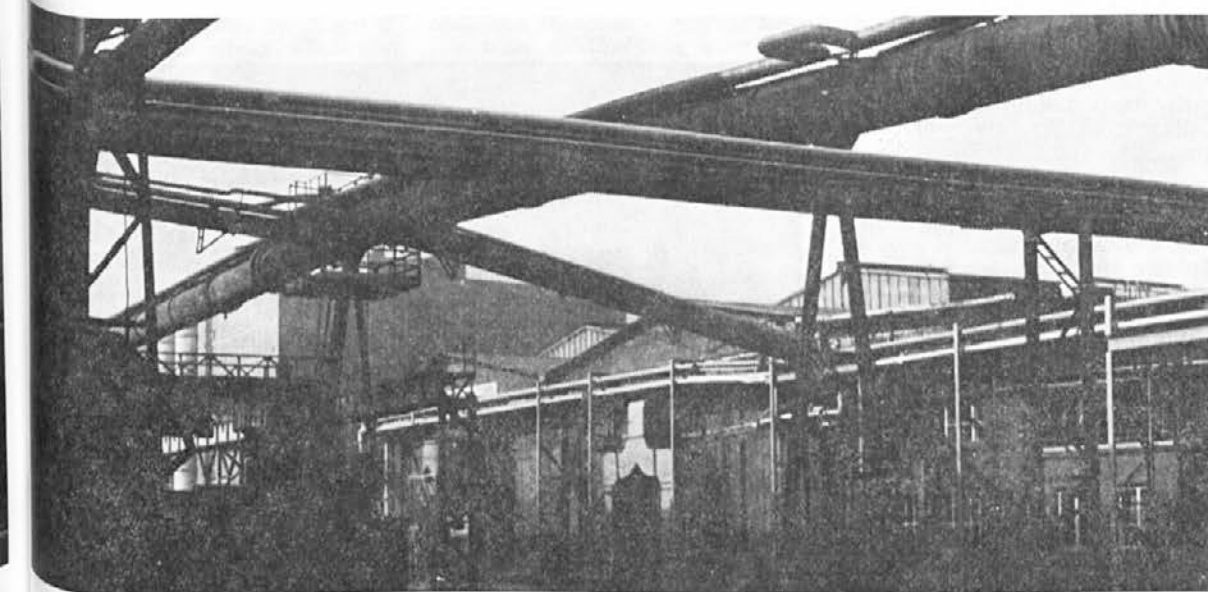
Poleg zgodovinskih pa imamo tudi literarne dokumente:

— Heinejeva pesem o tkalcih je grozljiva podoba bede in hkrati preroški memento buržoaznemu redu.

— Še danes potare Zolajeva skica o tem, kako so pariški meščani v svoje vsakdanje sprehode vključevali tudi ogled streljanja komunardov.

Orožja prve svetovne vojne po svoji morilski funkciji res niso dosegala današnjih. Kljub temu je padlo nekaj milijonov vojakov za imperialistične interese. In umiranje nikoli ni bilo prijetno. Prav nič veselo pa ni bilo trpeti v zavesti, da so vse žrtve zaman, saj do oktorske revolucije ni bilo videti, da bi se svet po veliki moriji kaj prida spremenil. Iz te depresije je zrasel tudi pojem »izgubljene generacije«, kot odpor proti brezizhodni zatiranosti so nastali strašljivi tokovi v umetnosti, sebi in vsemu človeštvu odtujenih ljudi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Naše središče

Kako izpolnjujemo gospodarski načrt

Skupna proizvodnja celotne delovne organizacije je bila v septembru za 2,9% večja od planirane, tako da ob tričetrtletju zadržaja za kumulativnim načrtom le še za 2,1%. Preoptimistično bi bilo računati, da bomo letni načrt presegli, veliko pa verjetno ne bo manjkalo do izpolnitve. Struktura izdelkov je z vidika vloženega dela malo manj ugodna, saj načrta ne dosegajo predvsem TOZD, ki jeklo mehansko obdelujejo.

Tudi količina blaga, ki ga prodajamo zunanjim kupcem (blagovna proizvodnja), je bila v preteklem mesecu na planirani ravni, v trimesečju pa jo predvsem zaradi večje prodaje izdel-

kov TOZD valjarne in kovačnice celo za 4% presegamo.

Večja odprema in zlasti boljši asortiment izdelkov so odločilno prispevali k visoki vrednosti prodanih izdelkov, saj je mesečni načrt fakturirane realizacije presežen za več kot 10%, za kumulativnim načrtom pa tudi ne zadržujemo veliko (le 0,2%).

Tako pri proizvodnji kot realizaciji zlasti izstopa TOZD valjarne, ki je znatno presegla načrt skupne proizvodnje, še bolj pa načrtovano realizacijo. Seveda pa so k uspehu prispevali z dobrim delom tudi vsi drugi tozdi, ki so jim zadostna naročila omogočila večjo proizvodnjo.

Proizvodnja v TOZD	% doseganja mesečnega načrta		% doseganja kumulativnega načrta	
	skupne proizvod.	eksterne realizac.	skupne proizvod.	eksterne realizac.
jeklarna	102,4	—	99,9	—
ječlovirarna	86,0	91,6	76,5	88,4
valjarne	105,2	116,6	99,1	112,5
kovačnice	101,2	105,1	92,4	107,3
ječlovlek	91,9	119,2	81,5	86,3
stroji in deli	92,2	106,2	92,2	93,0
industrijski noži	150,0	106,0	81,9	72,7
pnevmatični stroji	118,8	120,7	86,7	95,5
vzmetarna	92,3	95,1	82,2	84,4
rezalno orodje	81,8	128,2	96,0	108,7
	102,9	110,2	97,9	99,8

Pri oceni podatkov iz pregleda je treba upoštevati nekatere elemente, ki pojasnjujejo septembrske dosežke:

Jeklarna je zaradi večje proizvodnje valjarne in kovačnice izdelala več jekla, zato presegla mesečni načrt in je praktično že tudi dosegla kumulativnega.

TOZD, kot sta ječlovlek in vzmetarna, ki sta doslej proizvajala veliko manj, kot predvideva načrt, sta zaradi večjih naročil svoj zaostanek zmanjšala.

TOZD industrijski noži pa je v septembru izdelal trikrat več compound gredic, kot jih za

en mesec predvideva načrt, zato toliko presegla načrtovano proizvodnjo. Proizvodnja nožev in brzoreznega orodja pa je bila manjša (le 74,3% planirane).

Načrt proizvodnje je presegel tudi TOZD pnevmatičnih strojev, ki je tako vsaj delno kompenziral zaostanek iz meseca julija.

Odprema je bila v večjem delu TOZD večja od proizvodnje (iz zaloga), asortiment izdelkov ugodnejši, malo pa so prispevale tudi boljše cene, tako da je bila skoraj v vseh TOZD presežena planirana realizacija.

Z. I.

10. oktober — dan kovinarjev

(Nadaljevanje s 1. strani)

opravilih. Udeležuje se tudi rekreacijske dejavnosti v okviru osnovne organizacije sindikata.

Vsako tovrstno delovno tekmovalstvo ima na tekmovalcih veliko motivacijo, če vejo, da je pokrovitelj tovariš TITO. Veliko število tekmovalcev, dobra organizacija, velik poudarek temu tekmovalstvu, prisotnost družbenopolitičnih delavcev so dodatni elementi vzpodbude, ki so na zmagovalca pozitivno vplivali. Vzdušje v Zagrebu je bilo nepopisno. Na vsakem koraku so Zagrebčani izražali priateljstvo do tekmovalcev, z eno besedo, bili so pravi gostitelji udeležencev tekmovalstva.

Dan pred tekmovalstvom so bili tekmovalci gostje posameznih delovnih organizacij Zagreba in bližnje okolice. Tu so potekali razgovori, kjer so izmenjali izkušnje se seznanili s proizvodnjo

in ukrepi, kako premagati težave, ki so skoraj povsod prisotne. V vseh dneh tekmovalstva so bile kulturne in športne prireditve, kjer so udeleženci tekmovalstva in konference imeli na vse prireditve brezplačen vstop. Po končanem tekmovalstvu je bil skupni izlet v Stubice, kjer so si ogledali Gubčev spomenik, ter v Kumrovec, kjer so jim pokazali film o življenju in delu tovariša TITA.

Posebna zanimivost je, da je Zagreb imel v dneh tekmovalstva eno delovno organizacijo z devetimi tozdi več, ki so jih tvorili udeleženci 11. tekmovalstva kovinarjev. Naša dva tekmovalca sta imela vidne funkcije. Mešnjak je bil član delavskega sveta, Gostenčnik pa podpredsednik sveta delavcev kovinarjev.

Tekmovalstvo je bilo razdeljeno na teoretični in praktični del. V teoretičnem delu je bilo treba

odgovoriti na 30 vprašanj s področja samoupravljanja, teorije varjenja in varstva pri delu. Največje možno število točk je bilo 300 in tovariš Gostenčnik jih je osvojil 240 ter že tu dosegel prvo mesto. Takrat je upal, da se bo uvrstil na eno izmed prvih petih mest. Za praktični del tekmovalstva se je odlično pripravil, doma ugotovil, kako se bo najbolje lotil tekmovalnega izdelka in katere faze dela prinese največ točk. Priprava dela je bila torej odlična, saj je izdelek končal v uri in petih minutah, čeravno je bila predpisana srednja norma uro in pol. Tako je dobil za krajši čas dodatnih 150 točk. Izdelek je potem šel še na rentgenski pregled zvara, kjer je osvojil največje število možnih točk. Vsega skupaj je tovariš Gostenčnik zbral 693

točk, kar je za 49 točk več kot lanskoletni zmagovalac, ki se je uvrstil na drugo mesto.

Najbolj vesel je darila zlate ure s podpisom tovariša TITA in zlate plakete II. tekmovalstva kovinarjev Jugoslavije.

Uspehi na letošnjem tekmovalstvu nas zavezujejo, da dosegemo na prihodnjem tekmovalstvu še več. Ti uspehi pa so lahko zelo različni. Lahko so skupni ali pa tudi posamezni. V prihodnjem letu bomo razpisali tekmovalstvo v železarni skozi vse leto, ter vključili v tekmovalstvo vse kovinarske poklice, ki tekmujejo na zveznem tekmovalstvu. Tako se bo povečalo število tekmovalcev, s tem namenom, da bo boljše in kvalitetnejše delo, ki je edino merilo in vodilo napredka.

Tone Polanc

RDEČI OKTOBER

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zato je že samo dejstvo, da lahko revolucija siromakov — delavcev in kmetov kje na svetu zmaga, bilo velikega moralnega pomena za proletarijat drugih držav. In današnji razred po političnem zemljevidu sveta kaže, da proces socialističnih revolucij neustavljivo napreduje ter daje zmeraj nove hotene izide.

Oktohrske revolucionarne ideje so se uveljavljale v različnih oblikah, predvsem pa so se iztekale v siloviti upor imperialistični vojni. V tej tvorbi pomembnih zgodovinskih dejstev je sodelovalo okoli 30.000 Jugoslovancev, med njimi tudi tov. Tito. Zborovanja, stavke in demonstracije so kot kvašeno testo zakipele po vsej Evropi. Proletariat je terjal odločne ukrepe: nacionalizacijo, širjenje demokratičnih pravic in svobodnih itd. Morda je zato še po šestdesetih letih moč trditi, da je bilo v svetu le malo dogodkov, ki so s tako silovitostjo vplivali na razvoj družbe in človeka v njej, kar se kaže v bistvenih spremembah odnosov med ljudmi, saj tudi ni države, v kateri ne bi odmevali oktohrskega dogodka.

7. november 1917 je v vseh leksikonih zapisan kot dan prve zmagovite proleterske revolucije v zgodovini.

Leksikon Cankarjeve založbe, 1973, pravi:

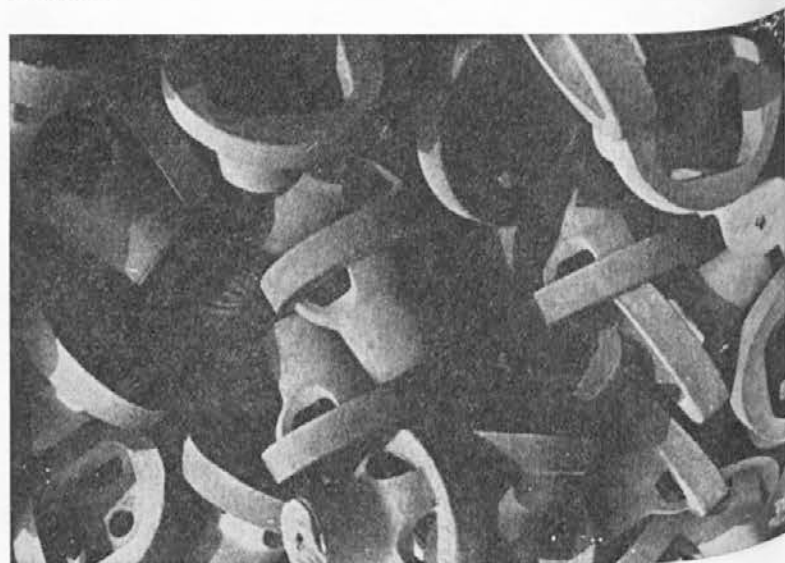
»Oktohrska revolucija je prva zmagovita proletarska revolucija v zgodovini. Zato je prelomnica v delavskih bojih za socializem. Z njeno zmago je kapitalizem prenehal biti edini sodobni svetovni družbenoekonomski sistem. Izbojevala je osnove za graditev prve socialistične države na svetu.«

Enciklopedija Leksikografskega zavoda, 1961, piše:

»Bogate izkušnje prejšnjih revolucij, posebno pariške komune, ki sta jih navajala Marx in Engels kot praktično potrditev svojih idej, so se uresničile v usodnih dneh oktobra. Socialistična revolucija ni samo v temeljih spremenila družbenih odnosov v državi, v kateri je zmagala, ampak pomeni tudi začetek procesa revolucionarne socialistične preobrazbe sveta, nastanek obdobja socializma in komunizma.

Oktober je začel obdobje revolucij in njegov odmev je prodiral do najbolj oddaljenih delov sveta. Z vero in upanjem je navdal milijone izčrpanih in lačnih. Na njegovih revolucionarnih izvirih so se napajali zaslužni narodi, delavci in kmetje vsega sveta.«

Z. Stigarc

Naša keramika

Zakaj večamo kovačnico

TOZD kovačnico bomo posodobili. Kaj in kje bo ta obrat pridobil z bližnjim rekonstrukcijo, nam je povedal inž. Koloman Vrečič, ravnatelj TOZD kovačnice.

»Kovačnice bistveno niti ne večamo, pač pa jo bomo samo modernizirali. Nam danes ni v čast in ne govori v prid napredne tehnične miselnosti, če kujemo s kladi iz prevaljske železarnice ter s stroji in napravami še iz predvojnih časov ali s tistimi, ki smo jih dobili iz reparacij. Vemo, da osnovna sredstva zastarijo, da z njimi sploh ni več mogoče ali pa ne dovolj kvalitetno opravljati predpisanih operacij v tehnološkem procesu. Stroški vzdrževanja in zastoji naraščajo, produktivnost pada, stroj ali naprava postane neekonomsko ali tehnično negospodarna, če že ne neuporabna. Zato torej moramo te zastarele naprave nadomestiti z novimi, vendar ne z enakimi, temveč z bolj sodobnimi.

Kdo bo rekel: »Kaj ste pa delali vsa ta leta, da že prej niste posodobili vašega obrata?« Temu lahko oporekamo s tem, ker vemo, da so metalurške naprave v primerjavi s stroji za mehaniko obdelavo dosti dražje in imajo seveda tudi relativno daljšo življenjsko dobo. Normalna odpisna doba je danes pet let, za težke metalurške stroje in naprave pa najmanj 10 let. Kot že rečeno, pa mi delamo danes v našem obratu še s kladi iz prejšnjega stoletja in s stiskalnici, ki so že tudi stare prek 30 let. Moram reči, da smo te naprave sicer sproti posodabljali in modernizirali z napravami za avtomatično upravljanje (elektrohidravlične naprave na stiskalnicah) ter kladi in stiskalnice opremili z manipulatorji. S takimi racionalizacijskimi posegi smo osvojili novo tehnologijo dela, nov način kovanja za razliko od prejšnjega, ko se je še delalo vse na roke.

S tem v zvezi je nenehno vsa leta rastla tudi proizvodnja in produktivnost. V letu 1950 smo v kovačnici izdelali letno okrog 2000 ton kovanih izdelkov, danes pa jih zaradi že omenjene modernizacije in odprav ozkih grl v proizvodnji že okrog 25000 ton letno. Kljub najboljši volji pa s tako enostranskim načinom posodabljanja ne moremo več naprej in bi ostali na istem nivoju, če se ne bi načrtno lotili nove modernizacije na bazi najnovejših svetovnih tehnologij kovanja z najmodernejšimi kovaškimi stroji in napravami.

»Ali ni to bilo zajeto že v srednjeročnem razvojnem programu železarnice Ravne za obdobje 1976 do leta 1980?«

»V tem razvojnem načrtu so nakazane smernice, da moramo zagotoviti dinamično gospodarsko rast proizvodnje z boljšim izkoriščanjem že obstoječih proizvodnih kapacitet in z vključitvijo novih. Z načrtovano rekonstrukcijo moramo doseči v vseh obratih maksimalno možno usklajevanje kapacitet, olajšati fizično delo, doseči višjo produktivnost,

uvesti sodobno tehnologijo in izboljšati delovno okolje. Iz teh izhodišč je sektor za tehnični razvoj izdelal srednjeročni program razvoja celotne delovne organizacije, kjer je bila vključena tudi kovačnica s predvidenimi naložbami v osnovna in obratna sredstva v višini 450 milijonov dinarjev, in to kot investicijo za nabavo avtomatskih kovaških strojev s pripadajočimi pečmi za ogrevanje in toplotno obdelavo. Skratka, srednjeročni program razvoja celotne železarnice in celotno finančno konstrukcijo so obravnavali organi samoupravljanja bivših TOZD in ga tudi potrdili. Ta srednjeročni program razvoja se vključuje tudi v sred-

Koloman Vrečič

njoročne programe razvoja slovenskih železarn, naše občine in republike.

»Ali je v zvezi s tem že izdelan dokončen investicijski program modernizacije kovačnice? Kaj prinaša?«

»Že lansko leto je naš razvojni oddelek skupno z vodstvom kovačnice in z drugimi sodelavci v železarni izdelal konkretni investicijski projekt modernizacije kovačnice. V tem projektu je obdelano in opisano vse, od analize trga, analize dela kovačnice pred modernizacijo in po njej, obdelane naložbe v osnovna in obratna sredstva in seveda tudi rezultati investicijskih naložb.

Na kratko povedano, po končani rekonstrukciji bomo v kovačnici imeli od proizvodnih agregatov obe dosedanja stiskalnici, to je 1800- in 1200-tonsko s pripadajočimi manipulatorji, štiri krčilne stroje ter tri kontinuirne avtomatske kovaške stroje, ki bodo nadomestili vsa dosedanja parna in zračna kladi. S to modernizacijo oziroma z nadomestitvijo zastarelih agregatov se bo proizvodnja predvidoma povečala na okrog 35.000 ton letno ob približno enakem asortimentu, kot ga imamo danes. Rekonstrukcija bo potekala v več fazah. V prvi, ki je praktično že v teku, bomo montirali težko kovaško linijo z vsemi pomožnimi napravami, kot so: ogrevne peči, transportne

valjčnice, odlagalne peči, hladilna miza itn. Montirana bo na dosedanem skladišču za ingote, ostale kovaške linije pa v novih halah, ki bodo zgrajene vzporedno z nedavno obnovljeno žarilnico oziroma z adjustažo, kjer bodo tudi dodatno nameščene peči za termično obdelavo in opremo za adjustažo. Za prvo fazo rekonstrukcije imamo že

točno izdelan terminski plan vseh potrebnih aktivnosti. Po tem planu mora biti prvi stroj montiran do konca leta 1979, da bi v letu 1980 že lahko začeli s poskusno proizvodnjo.

Več o tehnoloških, ekonomskih in drugih prednostih zastavljene rekonstrukcije bomo še objavili v kasnejših številkah.

F. Rotar

5. NOVEMBER – DAN SOLIDARNOSTI

Pred nami je 5. november, ki ga je delavski svet železarnice že 30. junija določil za dan solidarnosti. Sklep v zvezi s tem se glasi:

1. Delovni dan 14. maja, ki je bil namenjen za dan solidarnosti po sklepu DS DO I/19.—19. seji 27. 12. 1976, se obračuna in plača kot redni delovni dan. Na ta način je za mesec maj plačanih 184 ur kot v ostalih mesecih in ne 176 ur, kot je bilo prvotno določeno po razporedu delovnih in dela prostih dni.

2. Kot delovni dan za solidarnost se na novo določi 5. november 1977, ko je najmanj delovnih in največ prostih dni.

3. Delavci lahko dajo za solidarnostni dan redni letni dopust. Vsi tisti, ki dodatnega dneva za solidarnost ne morejo ali ne bodo opravili, prispevajo OD za solidarnost iz svojih rednih mesečnih osebnih dohodkov, ki se odtegnejo od OD za mesec december 1977. (O tem je voditi posebno evidenco — obratni obračuni bodo morali to sporočiti oddelku za obračun OD ob obračunu za december 1977).

4. V sistemu IV. izmene je treba delavcem omogočiti, da bodo to obveznost lahko opravili poleg rednega dela, o čemer je treba voditi posebno evidenco. Evidenco o delu za solidarnostni dan vodijo delovodje in vodje oddelkov. Takšen dan označijo v dninskih zvezkih s črko »S«.

MNENJA DELAVCEV:

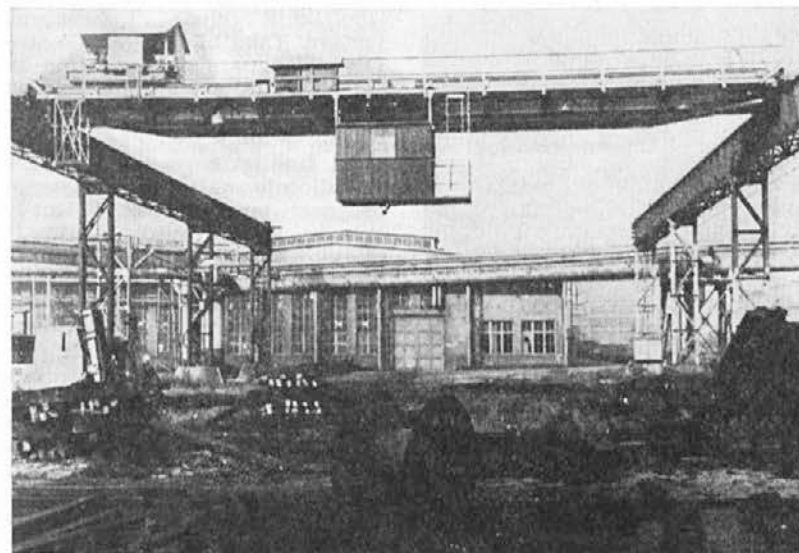
Študij ob delu

»VSAKDO SI SVOBODNO IZBIRA POKLIC IN ZAPOSLOITEV«

Občani imajo pravico, da pod enakimi, z zakonom določenimi pogoji pridobijo znanje in strokovno izobrazbo na vseh stopnjah izobraževanja, v vseh vrstah šol ter v drugih vzgojno-izobraževalnih organizacijah (ustava SRS, člen 207, prvi odstavek). V skladu z ustavo tudi naš samoupravni sporazum o združitvi v delovno organizacijo določa v členu 144—147 temeljna

načela o izobraževanju in usposabljanju, seveda v skladu z načrtovanjem proizvodnih programov, potreb itn., kar vse da neka objektivna merila za ugodnosti delavcev, ki se izobražujejo ob delu.

Kljub temu, da študij ob delu zahteva ogromno časa in samoodrekanja, se vse več mladih, pa tudi starejših odloča zanj. Toda, ko so začetne težave v zvezi z

Skladišče ingotov se prazni

vpisom, nabavo učbenikov ipd. odpravljene, se vsakdo prej ali slej vpraša, ali je njegova investicija zares stvar samo njega samega ali pa je to vendar tudi problem širše družbe, ker je študij (kakršenkoli že) vendar družbeno koristno ter družbeno priznано delo in nekatere še posebej zaboli dejstvo, da npr. redni študent živi »na račun« družbe, ki ji resnično še ni ničesar dal, pač pa samo sprejema tako znanje kot finančna sredstva, je nekakšen akumulator, ki se polni dolga leta, in vmes ni koristen, medtem ko delavec, ki izredno študira, v mnogo primerih plačuje študij sam (stroški pa, kot je znano, zares niso nizki) ne glede na to, da iz bruto osebnega dohodka odvajajo določen odstotek sredstev za vzgojo in izobraževanje. Glede na stališča takega študenta je to krivično, saj je že tako brez tega postavljen v neenak položaj z rednim študentom. Stališče delovnih organizacij pa je iz po svoje tudi razumljivih vzrokov precej drugačno. Žal pa ni jasno, kako te nasprotujoče si interese zadovoljivo uskladiti. Da bi bila podoba celovitejša, ne vprašujemo le delavcev po njihovem mnenju, pač pa smo prosili tudi **tov. Milana Zafošnika, vodjo kadrovske službe**, za odgovore na vprašanja:

Ali kadrovska služba poskuša pravilno usmeriti delavca, ki se odloča za študij ob delu, in če, v kolikšni meri? So naši plani postavljeni tako dobro in dolgoročno, da bolj kot le približno vemo, kaj v železarni potrebujemo in zato tudi nudimo ugodnosti in kaj ne in tu tudi nobenih ugodnosti ni? Kakšen je naš, železarski odnos do študija ob delu? Kako je s tistimi, ki so izbrali za železarno neustrezen študij?

Milan Zafošnik:

Značilno je, da se delavci odločajo za študij na tistih šolah, ki so v bližini njihovega bivališča. S tem pa takoj nastane več problemov kot jih bi, če bi bila odločitev pogojena s potrebami delovne organizacije. Naši delavci v glavnem izberejo študij na srednji ekonomski šoli, komercialni šoli, na višji šoli za organizacijo dela ter na VEKS. Povsem ugasnila je tehnična šola strojne smeri zaradi motenj pri zaposlovanju, saj še 25–30 delavcev s te šole čaka na izobrazbi

Milan Zafošnik

ustrezno zaposlitev. Enako je tudi z delovodsko šolo.

Praksa pri odločitvah za študij je, da se 90% delavcev najprej informativno vpiše na šolo in šele nato poišče stik s kadrovske službo. Zato je vpliv kadrovske službe na tem področju zapoznel ali pa popolnoma neučinkovit. Krive so tudi izobraževalne organizacije, ki pred razpisom ne stopijo v stik z delovno organizacijo, da bi ji sporočile svoje potrebe. Tako ni mogoče govoriti o svobodni menjavi dela. Vendar sedaj še niso izpolnjeni nekateri bistveni pogoji za to (dolgoročno planiranje kadrovskih potreb v OZD), zato bi bilo neobjektivno pripisovati vse slabosti le izobraževalnim organizacijam.

Planiranje kadrov je nasploh šibka točka v razvojnih usmeritvah OZD, pri čemer železarna ni izjema. Za planiranje kadrov morajo biti dani naslednji pogoji:

- razvojne usmeritve morajo biti znane vsaj za srednjeročno obdobje,
- vsak projekt za novogradnjo, modernizacijo ali preusmeritev proizvodnje bi moral vsebovati tudi potreben sestav kadrov,
- k vsakemu projektu bi moral biti izdelan operativni načrt pridobitve kadrov (štipendiranje, izobraževanje ob delu prekvalifikacije, zaposlovanje delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo).

V zadnjem času se to pri nas nekoliko izboljšuje (primer: modernizacija jeklarne, kovačnice). Nekaj je tudi na tem, da imamo pri nas na področju izvrševanja kadrovske funkcije zaposlene le štiri strokovne delavce, medtem ko imajo druge železarne v okviru SOZD nekajkrat več zaposlenih. V železarni Nikšič dela na tem področju celo 24 delavcev, imajo pa enako število zaposlenih kot mi.

S sistemizacijo delovnih mest, ki daje samo posneto stanje, smo vendar dobili tudi podatke kot napotilo, katere stroke oz. smeri v železarni potrebujemo in so podlaga za kratkoročne kadrovske odločitve tudi na področju izobraževanja.

V letu 1975 je bil izdelan načrt potrebnih kadrov za obdobje 1976–1980, vendar zaradi skromno načrtovane rasti števila delavcev manj kot 500 v petih letih, je razumljivo, da ta plan ni zadostna podlaga za usmerjanje v šolah. Načrtujemo pa bistveno izboljšanje glede izobrazbene sestave. Tako bi se povečalo število delavcev s poklicno šolo za 561 ali za 18%, s srednjo šolo za 5,6%, višjo in visoko pa s sedanjih 3,5 na 5%.

Od študijskih smeri, za katere se odločajo naši delavci, imajo prednost tehniški poklici, medtem ko izobraževanja na srednji ekonomski šoli že nekaj let denarno ne vzpodbujamo tudi ne VEKS in drugih družboslovnih usmeritev. Izjema so le delavci, ki taka delovna mesta že zasledajo.

Ni natančnih podatkov, koliko naših delavcev se izobražuje, pa nimajo ugodnosti s strani železarne. Ocenjujemo, da jih je okoli 130. Posebej neugodno gledamo na številne prekvalifikacije s tehniških v ekonomske ali komercialne poklice katerekoli stopnje.

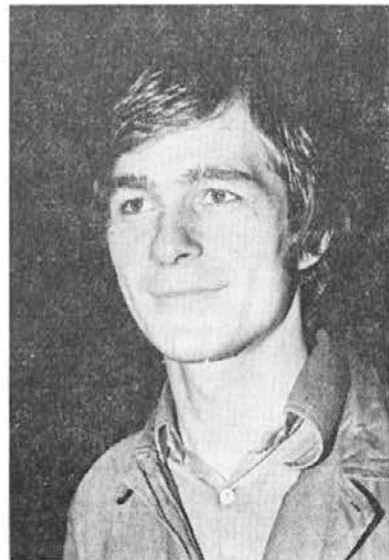
Tistih pa, ki jim železarna nudi ugodnosti je na višji in visoki šoli 110, na srednjih šolah 87 in na poklicnih 58.

Izobraževanje ob delu je vsekakor zelo kompleksna problematika, ki jo je treba dolgoročno reševati.

Naključno izbrane delavce smo vprašali, kaj jih je vzpodbudilo k nadaljnjemu študiju? Kakšno razliko vidijo med rednim in izrednim študijem? Kako vrednoti družba študij ob delu — je odnos pravičen ali ne? Kako vsklajujejo študij z vsakdanjimi obveznostmi; kdo študij plačuje ter v kakšni meri vpliva na njihovo sedanje delo?

Karel Majdič, ključavničar — stroji in deli:

Geslo v družini z več otroki je: čimprej do kruha. Tako sem se najprej izučil za ključavničarja. Ob delu in družini pa sem končal delovodsko šolo strojne stroke. Ker pa potreb po takšni kvalifikaciji ni toliko, kot je izšolanih, je treba čakati. Zaradi tega in pa zato, ker me tehnika izredno veseli, sem se odločil še za nadaljnji študij, tako da sem opravil diferencialne izpite na visoki tehnični šoli v Mariboru.

Karel Majdič

Služba in družina vzameta mnogo časa, ki ga rednim študentom ne. Zato si je treba zelo racionalno razdeliti dan, da ostane nekaj ur tudi za študij. Na Ravnah je tedensko 8 ur predavanja in izpite bom tudi tu opravljal.

Ravnatelj tozda in delovodja imata na srečo razumevanje zame, tako da se po tej plati ne morem pritoževati.

Šolnina za prvo stopnjo znaša okoli tri stare milijone. Vsekakor to ni majhna vsota in pomeni obremenitev družinskega proračuna. Imam prošnjo pri kadrovski komisiji in priporočilo ravnatelja tozda za ugodno rešitev. Ne morem pa vedeti, ali bo res tako rešena, kot želim.

Prepričan sem, da ta študijska smer človeka ne oddalji od neposredne proizvodnje, četudi po diplomi ne opravlja več fizičnega dela. V dani situaciji pa mislim, da bi mi bilo lažje, če bi že sedaj opravljal tako delo, kjer bi lahko koristno uporabljal že osvojeno znanje.

Ljuba Grubelnik

Ljuba Grubelnik, evidentičar naročil — TOZD priprava proizvodnje livarne:

Študiram na višji pravni šoli v Mariboru. Študij sem izbrala, ker me veseli in jasno mi je, da moram zdaj, ko še nimam družinskih obveznosti, dani čas pametno izkoristiti, študij pa je brez dvoma koristna stvar. Mislim, da je v interesu širše družbe, da se čimveč delavcev dodatno izobražuje, saj so dane vse možnosti od opravljanja sprejemnih izpitov do pripravljanih tečajev, organiziranih predavanj in tako naprej.

Cas, ki mi ostane po službi, skušam razporediti tako, da zmorem ob študiju delati še v mladinski organizaciji, zato pa je tistega čistega neustvarljivega časa zares malo. Studentje ob delu smo vsekakor v slabšem položaju kot redni, saj so oni veliko bolj na tekočem z vsemi spremembami in vsakdanjimi dogodki v zvezi s študijem. Nam pa ni mogoče ob vsakem času preskočiti 70 km, da bi zvedeli, kaj je novega. Mi smo bolj odvisni od svojega samostojnega dela, logično pa je, da se od nas zahteva isto znanje.

Šolnino za prvi in sedaj za drugi letnik sem plačala sama oz. s pomočjo staršev. Prosila pa bom za štipendijo in upam, da mi bodo stroške za drugi letnik povrnili. Neredkim med nami povzročajo stroški materialne probleme, kar nekako ni v skladu s tem, da imamo določena sredstva v delovni organizaciji namenjena za te potrebe.

Cilj je, končati študij čimprej, še posebej zato, ker so mi šolnino za drugi letnik plačali starši in zato tudi upravičeno pričakujejo, da bom pridno študirala.

Stane Taks, ključavničar — SGV:

Vpisan sem v tretji letnik srednje ekonomske šole. Vzpodbuda za šolanje je bila težnja po novem znanju pa tudi poklic, ki ga opravljam, se mi zdi, da ni pravilno ovrednoten glede na višino osebnega dohodka.

Med rednim in izrednim študijem vidim bistveno razliko. Rednemu študentu je mnogo lažje. Njegova edina skrb je na splošno postavljeno — učenje. Vsak izmed njih lahko popoldne ponovi snov, ki jo je dopoldne slišal na pred-

Stane Taks

za zasedbo delovnega mesta z zahtevano srednjo izobrazbo. Imel sem boljše pogoje od nje, vendar sem bil oddit, ona pa sprejeta.

Študij veskozi plačujem sam in ni nobenih upov, da bi ga v prihodnje delovna organizacija. Če bo po sreči, pa nameravam končati v rednem roku.

Mirko Naglič, valjar — TOZD valjarna:

Če človek ne želi obtičati na neki določeni stopnji, se omejiti na nekoč osvojeno znanje, je nujno, da se dodatno izobražuje. Torej razvoj tehnologije terja, da ga spremljamo kolikor mogoče dosledno, ne nazadnje pa z višjo izobrazbo priteka tudi boljše delo in večji osebni dohodek.

V glavnem družba pravilno vrednoti študij ob delu, saj bi bilo nelogično, da bi razgrajevala to, kar na eni strani sama ponuja.

NAŠ INTERVJU:

Obojestranska informiranost — dobro sodelovanje

Na nekatera vprašanja o delu in vlogi delavskega sveta železarne je za našo rubriko odgovoril Franc Tušek, predsednik delavskega sveta.

»Kakšno je delo in odgovornost centralnega delavskega sveta, ki mu predsedujete?«

»Z reorganizacijo železarne Ravne na več TOZD in delovnih skupnosti je vloga skupnega organa povsem drugačna kot pred leti, ko smo pričeli z uvajanjem delavskega samoupravljanja. Ze sama beseda TOZD nam pove, da ne gre samo za formalno organizacijsko obliko, ampak da so pravice in dolžnosti prenesene na temelje celotne samouprave zgradbe, to je med delavce, na zboru delovnih ljudi. Posamezne naloge in pravice pa so ti delavci znali prenesti prek svojih delegatov organom, ki so na nivoju podjetja — delavskemu svetu, odborom in komisijam.

Naloge teh organov so precizirane v samoupravnih aktih delovne organizacije oziroma v samoupravnem sporazumu. Poglejmo nekatere.

Delavski svet DO ima naslednje pristojnosti: usklajuje in razglasa posamezne samoupravne akte, ki jih sprejemamo v delovni organizaciji. Sprejema srednjeročne in letne programe, smernice skupne poslovne politike, letno poslovno poročilo, letne in periodične obračune, ugotovljene sklepe o združevanju sredstev z drugimi OZD po predhodnem soglasju TOZD. Sprejema ugotovljene sklepe o združevanju dohodka temeljnih organizacij, sprejema plane in programe s področja SLO itn.

Odloča pa o uporabi združenih sredstev v delovni organizaciji, o kritju izpadlega dohodka v TOZD, sanaciji posameznih TOZD, sklenitvi skupnih pogodb, skupnih naložb in kooperacijah. Nadalje daje soglasja k opravljanju del skupnega pomena. Daje mnenja k imenovanju ravnate-

Je pa res, da so primeri, ko ljudje z enakimi pogoji dobe različne rešitve na svoje prošnje. Bržkone je to subjektivno pogojeno, na splošno in načelno je vsakomur jasno, kako je prav in kako ne.

V prvo vrsto postavljam delo, šele zatem študij. Včasih pride, da se s svojimi že domala odraslimi otroki kar skupaj učimo. Obiskujem tretji letnik industrijske šole. Stroške plačuje železarna, tako da s tem nimam težav. Je pa tako, da se za razliko od rednih študentov res ne da dosledno sproti delati, ker vsakdanjik pač prinaša različne stvari in se je treba posvetiti zdaj temu, zdaj onemu, pač eno izpodriva drugo.

Sedanje šolanje zelo pozitivno vpliva na moje delo in lahko trdim, da sem v šoli dosti pridobil.

Z. Strgar

moramo biti za to usposobljeni. Tako usposobitev dosežemo na več načinov: z vsakodnevnim praktičnim delom za strojem, med člani kolektiva, s prenašanjem odločitev v svoje sredine in njihovih želja na organe samoupravljanja, z aktivnim vključevanjem, s diskusijami na organih samoupravljanja in s tem s formiranjem stališč in sklepov teh organov. Nadalje z individualnim izobraževanjem, s predelavo materialov, ki so dani za sejo oziroma zasedanje samoupravnih organov, s seznanjanjem z že sprejetimi samoupravnimi akti. Tu mislim predvsem na sporazume in statute, pa tudi z zakonom o združenem delu in z ustavo.

Sola za delegate je najbolj organizirana oblika usposabljanja. V njej naj bi delegati poslušali strokovnjake za posamezna področja, ne sme pa manjkati časa za diskusije oziroma razčiščevanja stališč in mnenj posameznih delegatov s strokovnjaki. Predvsem je treba v teh šolah razjasniti nejasna stališča, stremiti za tem, da v najkrajšem času povemo delegatu čimveč. Od podajanja čiste teorije brez vsakdanjih primerov, ki morajo biti naravni, slikoviti ali plastično prikazani, ni pričakovati zelenega uspeha. Menim, da ni šola delegatov samo tisto, kar organiziramo prek delavske univerze v enem ali dveh mesecih v obliki predavanj. Uspešnejša in sprejemljivejša so predavanja posameznih materialov v poljudni obliki. Premalo se poslužujemo pri tem modernih dosežkov, naj bo to slika, grafikon, film itn. Na tem področju še nismo dovolj organizirani, zato je informiranje in znanje delegatov pomanjkljivo.

»Na kakšen način prenašajo sodelavci železarne želje in aktualna vprašanja na seje delavskih svetov? Skratka, kako poteka rdeča nit delegat—baza?«

»Vprašanje je eno od zelo važnih, žal pa ugotavljamo, da se v popolnosti še ne zavedamo svojih pravic in dolžnosti. Ko nas je delegate sredina izvolila oziroma, ko smo pristali, da bomo opravljali dolžnosti delegatov, smo se premalo zavedali poslanstva, ki smo ga s tem prevzeli. Tako poslanstvo se ne kaže v tem, da prihajamo na seje teh organov in glasujemo za predlog ali proti njemu, poslanstvo se kaže predvsem v stalnem delu delegata na sestankih organov in med sodelavci.

Najprej gre za informacije in povratne informacije v obeh smereh. Nato pa gre za vsebinsko delo med člani kolektiva. Za tako delo pa mora delegat dokaj dobro poznati snov, izluščiti mora iz gradiva želje, ki so v korist večini, ne pa želje posameznikov, kar se velikokrat dogaja. Presoditi mora, kaj je koristno ta čas in kaj so dolgoročni cilji. Pridržati moram, da so seje delavskega sveta in ostalih organov pestrejšje takrat, ko gre za probleme, ki trenutno tarejo posamezne sredine, manj pa takrat, ko gre za srednjeročne ali dolgoročne cilje. S tem pa ne mislim, da nimajo posluha za reševanje teh nalog, potrebno jih je samo dobro predočiti. Veliko in konstruktivno se razpravlja takrat, ko so kazalci slabi na katerem koli področju (osebni dohodki, realizacija,

Franc Tušek

ljev TOZD. Imenuje ravnatelje delovnih skupnosti. Imenuje in razrešuje kolegijske poslovodne organe in člane izvršilnih organov DSDO. Nadzira izvrševanje svojih sklepov. Iz naštetih nalog in odgovornosti je lahko razbrati, da ima delavski svet DO povsem usmerjevalno in usklajevalno delo in da je moč odločanja na tem nivoju vse manjša. S tem se je tudi potreba po številnosti sej delavskega sveta dokaj zmanjšala.

»Tovariš predsednik, kaj menite o potrebi dodatnega izobraževanja članov samoupravnih organov oziroma o šoli za delegate?«

»Vsakodnevne naloge delavcev del. organizacije zahtevajo od zaposlenih dosledno angažiranost na področju proizvodnje, samoupravnih odločitev in uveljavljanje izven plotu železarne. Se posebej morajo tem nalogam biti kos člani samoupravnih organov oziroma delegati, ki so jih volile posamezne sredine. Kolikor želimo zaupanje svojih sredin,

Mirko Naglič

izmeček, slaba proizvodnja, pomanjkanje stanovanj ali pogoji dela delavcev). S formiranjem novih TOZD pa se je ta čut za odgovornost še zaostрил.

Kljub relativno dobremu delu samoupravnih organov, pri tem seveda tudi delegatov, saj smo dobili republiško priznanje na področju samoupravljanja, pa nas še čaka nekaj pomembnih nalog. V skladu z zakonom o združenem delu moramo dopolniti in spre-

jeti posamezne akte. Na tem področju dela posebna komisija s pomočjo podkomisij. Samoupravni organi in delegati po TOZD pa moramo delati za izboljšanje delovne in tehnološke discipline. Poostriiti moramo čut odgovornosti do družbene lastnine in za izboljšanje poslovnih rezultatov. In ne nazadnje, potrebno bo izboljšati delo delegatov na nivoju TOZD, delovne organizacije pa tudi izven nje. Franc Rotar

nih metrov. Nadalje smo predvideli odplačevanje anuitet za TV opremo na Poleni in Šumahovem vrhu v vrednosti 56.000 dinarjev. Seveda pa je osnovna postavka v letošnjem planu dokončanje mrliške veže. Vendar pa predvidenega plana letos ne bomo mogli realizirati zaradi objektivnih razlogov, namreč cestno podjetje Maribor, TOZD vzdrževanje, v sedanjem času ne more polagati finega asfalta oziroma ne da garancije za opravljeno delo, saj vreme v teh mesecih ni stabilno.

Prav zaradi teh izpadov bomo poskušali prek prevaljskega Stavbenika urediti in pripraviti okrog 4500 kvadratnih metrov lokalnih cest za polaganje asfalta. Sicer pa smo v dogovoru s cestnim podjetjem, da bomo izpad takoj nadoknadili v prvih mesecih prihodnjega leta, če bo vreme ugodno. Naj še povem, da bomo v letu 1978 v Mežici končali ureditev vseh lokalnih cest, ki jih nameravamo tudi asfaltirati.

»Kako ste v Mežici dodelili solidarnostna stanovanja?«

»Naša komisija za dodelitev solidarnostnih stanovanj je tokrat imela 80 prošelj. Od teh jih je lahko ugodno rešila samo 8. Tokrat so solidarnostna stanovanja res dobili tisti, ki so doslej živeli v neprimernih stanovanjskih razmerah. Sicer pa je naša komisija tokrat imela precej težav pri razdelitvi teh osmih stanovanj, saj se je zaradi velikega števila prosilcev in malo stanovanj morala res tesno oprijemati obstoječega pravilnika in kriterijev, ki jih vsebuje, saj bi v nasprotnem primeru zelo težko zagovarjala svoja stališča.

Menim, da bomo morali v bodoče sedanji pravilnik delitve solidarnostnih stanovanj dopolniti predvsem s socialnega vidika. Skratka, pravilnik pre malo opredeljuje tudi položaj borca-prosilca za solidarnostna stanovanja. Nekaj teh primerov pa v Mežici še imamo. F. Rotar

KITAJSKA DELEGACIJA NA RAVNAH

V okviru znanstveno tehničnega sodelovanja med SFRJ in LR Kitajsko in študijskega obiska SR Slovenije je skupina devetih strokovnjakov za projektiranje obratov za proizvodnjo strojev 10. oktobra obiskala Železarno Ravne. Študijsko skupino so sestavljali vodja Kuan Chi Tao, namestnik direktorja inštituta za projektiranje pri prvem ministru za strojogradnjo, ter sedem inženirjev in prevajalec. S strani železarne so sodelovali: predsednik poslovnega sveta Franc Fale, inž. Jože Geršak, inž. Anton Pratkanar, inž. Jože Zunec, inž. Janez Znidar ter predsednik DS OZD Franc Tušek.

Ob razgovoru in kasnejšem ogledu železarne so se gostje zlasti zanimali za sodobno topilniško tehnologijo, odpraševalne naprave, delovanje procesnega računalnika kot tudi glavnega računalnika v AOP. Prav tako so si s posebnim zanimanjem ogledali valjarno in kovačnico ter mehansko predelovalni kompleks.

Zadnja bremena

Izrazili so splošno zadovoljstvo nad obiskom in zatrili, da jim je ogled železarne omogočil vpogled v določena vprašanja tehnološkega razvoja in da so se pri nas tudi precej naučili. Na koncu so izrazili željo po še bolj tesnem sodelovanju na vseh področjih z mislijo:

»Predsednik Tito in predsednik Hua Kuo Feng sta ob zadnjem obisku zgradila most, na nas vseh pa je, da prek njega trdno zakačimo.« J. D.

NOVO SKLADIŠČE ZA TEKOČE PLINE IN MAZIVA

Skladiščna služba je doslej vsaj kar se prostorov tiče, nekoliko zaostajala za razvojem železarne. Tako so se problemi na tem področju začeli kopičiti in s tem tudi terjati rešitve.

Za skladišče tekočih plinov in raznih maziv je izdelal načrte projektivni biro gradbenega podjetja Kograd v Dravogradu. Za lokacijo je bil izbran severozahodni del železarne v bližini rezervoarjev za butan-propan. Takšno lego so narekovali predvsem zelo strogi predpisi o varnem skladiščenju teh snovi. Gradbeno dela je prevzel ravenški Gradis kot najugodnejši ponudnik.

Pri delih pa so se že na začetku pojavile velike težave. Najprej nosilnost tal ni bila takšna, kot so jo pokazale geološke raziskave, pod temelji pa teče tudi industrijski vodovod. Zato seveda ni bilo možno graditi temeljev na klasičen način, ampak je bilo treba uporabiti pilote ter jih dvigniti tako visoko, da bodo možna tudi popravila vodovoda.

Skladišče naj bi bilo zgrajeno do poletja 1978. Urejeno bo moderno, da bodo po boksih ločeno in pregledno razvrščene jeklenke po velikosti in vrstah plina. Enako bo tudi z mazivi. Bo pa s tem razen reda in varnosti na tem področju dosežen tudi nekaj lepši videz železarne, saj se ne bo več valjali razni sodi po vsej tovarni.

KDAJ TEŽJE STANOVANJSKE PROBLEME IZJEMNO REŠEVATI?

Odbor za družbeni standard in stanovanjske zadeve je zadnje tri seje posvetil zlasti vprašanju reševanja težjih stanovanjskih problemov. Konec avgusta je že izločil iz skupne kvote stanovanj, ki so bila takrat na razpolago, osem stanovanj z namenom dodeliti jih izključno tistim prosilcem, ki živijo v izjemno težkih okoliščinah s podpoprečnim stanovanjskim standardom in ki nimajo minimalnih izglede, da bi v doglednem času pridobili stanovanjsko pravico po normalnem postopku na podlagi točkovnega sistema po sedaj veljavnem samoupravnem sporazumu.

Prvotno je odbor nameraval ta stanovanja razdeliti prosilcem, za katere je bilo v socialni službi ugotovljeno, da so v zelo težki situaciji. Ko bi moral biti sklep o dodelitvi že realiziran, je bilo ugotovljeno, da odboru ni bilo predloženo objektivno kritično stanje. Sprožena je bila ponovna akcija prek komisije za kadrovsko splošne zadeve v tozidih. Izdelan je bil predlog 68 prosilcev, ki so bili po mnenju komisij iz tozidov ali po lastnem mnenju prosilcev tretirani kot »stanovanjski socialni primeri«. Stanovanja vseh teh delavcev si je ogledala posebna komisija, ki jo je imenoval odbor za družbeni standard in stanovanjske zadeve. Po opravljenem delu je izdelala poročilo, kjer je po kar najbolj objektivni presoji predlagala osem najtežjih primerov. Tem je odbor razpoložljiva stanovanja nato tudi dodelil.

Ob vsem tem je odbor med drugim tudi ugotavljal, da se v

določenih okoliščinah stalno pojavljajo težji stanovanjski primeri. Zlasti določeni privatni lastniki odhajajo v najem, često brez pogodbe in pod nemogočimi pogoji, skrajno neprimerne bivalne prostore, brez možnosti ogrevanja, sanitarij in drugega. Na ta način dejansko pomagajo ustvarjati stanovanjske probleme. Po drugi strani pa je opaziti tudi spekulativne tendence vseljevanja v takšne neprimerne prostore. Posamezniki izhajajo iz preproste logike, ki diši po izsiljevanju: »Vse lil se bom v kakršno koli podrtijo, saj me družba prej ko slej mora reševati!«

Podobno je situacija z ilegalnimi vselitvami družin v samski dom. Nesporno je, da so mnoge, zlasti mlade družine, v resnično težki situaciji in da bi bilo krivično, če bi vsem naprtili etiketo spekulativne vselitve. Kljub temu pa se to nesporno dogaja.

Vse to je imel odbor na zadnji seji pred očmi, ko je sklenil, da v bodoče kot izjemne primere prosilcev s podpoprečnim bivalnim standardom ne bo več reševal tistih, za katere bo preverjeno ugotovljeno, da so se vselili iz spekulativnih namenov. Na primeren način pa bodo prek občinskih organov opozorjeni tudi tisti lastniki individualnih hiš, ki z izkoriščanjem položaja pridobivajo večje materialne koristi z oddajanjem skrajno neprimernih prostorov. Zadnji čas je, da občinska skupščina uredi in določi, kdo in v kakšnih pogojih lahko odda sobo ali stanovanje. Določiti je treba vsaj minimalni standard kot pogoj vselitve. j. d.

IZ KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

Solidarnostna stanovanja dodeljena

Tokrat smo obiskali Leopolda Golobineka, tajnika krajevnih skupnosti Mežica, ki je povedal, kje so se pri njih lotili izgradnje s sredstvi krajevnega samoprispevka.

»Trenutno v Mežici gradi samoupravna komunalna interesna skupnost Ravne, ki je investitor izgradnje novega vodovoda in dela kanalizacije v zazidalnem okolišju Stržovo. Kar pa se tiče našega sodelovanja, smo kmalu po letnih dopustih pričeli z izgradnjo ceste Mežica-Reht. Tako smo na njej že pričeli z zemeljskimi deli. Vsa letošnja opravila, ki bodo opravljena do konca leta, naj bi stala okrog 300.000 dinarjev. Kdaj

bomo potem v prihodnjem letu nadaljevali z deli, se še ne ve, saj za kaj več nimamo zagotovljenih denarnih sredstev. Menim, da bomo denar zagotovili s pomočjo samoupravnih komunalnih interesne skupnosti.«

»Kako pa uresničujete plan izgradnje s sredstvi krajevnega samoprispevka?«

»Z letošnjimi finančnimi sredstvi iz krajevnega samoprispevka smo v Mežici planirali naslednje: položitev finega asfalta na površini 11.000 kvadratnih metrov lokalnih cest v vrednosti 550 tisoč dinarjev ter položitev grobega asfalta v Senčni vasi 1600 kvadrat-

Družbene organizacije in društva

Problematika družbenih organizacij in društev je te dni še kako aktualna, saj tečejo po večini društev in OO ZSMS razprave, ki naj bi vlogo DO v zvezi z ZSMS razčistile in privedle do konkretnih akcij ter s tem do urenitve trditve, da so družbene organizacije kolektivni člani ZSMS. Čeprav je od kongresa do danes minilo več kot tri leta, se spomnimo, da so se takrat opredelili za to, da dobijo društva tudi vlogo v ZSMS. Žal pa prihaja do konkretnih akcij po vsej Sloveniji šele te dni.

Nihče ne zanika pomena in uspeha, ki so ga društva dosegla do sedaj, vseeno pa je tudi še kako res, da so se v večini društev le preveč ozko usmerjali v svoje specifično področje, brez zadostne povezave z mladinsko organizacijo. Tu so mišljena predvsem tista društva, ki združujejo v svojih vrstah predvsem mlade člane ZSMS. Z eno besedo — društva so in še danes delajo preveč ločeno od mladinske organizacije. Nekaj krivde je zaradi premajhne zavzetosti OO, ki so sicer dajale ta tri leta pobude v smislu boljše povezave z družbenimi organizacijami in društvi in dosegle tudi lepe rezultate, predvsem na liniji OK ZSM in TKS.

Vsekakor pa je to premalo, zato moramo doseči, da se bodo le-te povezale z OO ZSM v svojem kraju. V vseh društvih, kjer so dani pogoji, je potrebno s pomočjo OK ZSMS ustanoviti aktivne ZSMS, ki bodo postali poglavitna vez med OO ter društvi. Ti aktivni bodo predstavljali tudi delegatsko bazo za povezanost med njimi. Prav tako bodo nosilci transformacijskega procesa v družbenih organizacijah in društvih pri ustvarjanju kolektivnega članstva v ZSMS. Vsi ti aktivni bodo združeni formirali koordinacijski odbor, ki bo deloval tako, kot zdaj delujejo že obstoječe konference KMKs, KMI, KMD, seveda s svojimi specifičnimi nalogami.

Vsekakor pa so ti aktivni sami zase še premalo in bo potrebno veliko napora, da bodo resnično resnično zaživeli tako, da bodo res postali čvrsta vez med le-temi in OO ZSMS.

V delovanju ZSMS bomo torej morali združevati napore vseh družbenih organizacij in društev, ki združujejo mlade. Naš namen je jasen, da tudi prek teh oblik dela in dejavnosti vzgajamo in usposabljam mlade za aktivno delo v krajevni skupnosti ter v TOZD.

Velik poudarek bo ZSMS morala polagati na program idejnopolitičnega usposabljanja mladih v teh društvih, ker je prav idejnopolitično izobraževanje mladih v glavnini društev tista panoga delovanja, ki so ji do sedaj

posvečali premalo pozornosti. Tako izobraževanje je ena od poglavitnih nalog ZSMS, ki ga moramo v vseh društvih razviti do take mere, da bo enako pomembno kot je sedaj akcijski program nekega društva. Tudi za delo samih aktivov je še kako pomembno, s kakšnim znanjem bodo tisti, ki bodo te aktivne vodili, saj prav zaradi nezadostnega znanja šepa delo v marsikateri OO ZSMS.

Pri vsem tem pa ne smemo mimo še nekega pomembnega dejstva, da so tako družbene organizacije in društva, kakor OO ZSMS sestavni del enotne fronte SZDL in da se prav v okviru te fronte začenjajo in rešujejo vsa bistvena vprašanja, ki zadevajo tako ene kot

druge. Zato je samo po sebi umevno, da je potrebno zaradi tega še bolj tesno sodelovanje med organi in telesi SZDL, društvi in ZSMS.

Uspeh te akcije, ki je gotovo potrebna tako za družbene organizacije in društva, kakor za ZSMS in ne nazadnje za SZDL, je v veliki meri odvisen od pristopa članov ZK. Prav člani ZK so tisti, ki bodo morali nositi glavno breme odgovornosti za realizacijo te naloge in od njihove aktivnosti zavisi, v kako kratkem času bomo uspeli vzpostaviti tako vez med OO ZSM in društvi, ki bo garant za nadaljnje uspešno delo.

Vsekakor bomo mladinci, člani ZK, v OO ZSMS in družbenih organizacijah ter društvih morali resneje pristopiti k delu, saj ni nobena skrivnost, da dela mladih komunistov na občinskem nivoju in v OO ZSMS le malo članov ZK. Aktiv mladih komunistov v občini prav tako ne opravičuje svoje naloge. Čas je, da se vsak mlad član ZK sam vpraša, kako aktivno se vključuje v delo DPO.

Rudi Mlinar

Programsko — problemsko

Mladi iz občine Ravne na Koroškem smo se konec septembra zbrali na programsko-problemski konferenci, ki jo je organiziralo POK ZSM Ravne. Namen konference je bil pregledati minulo delo v obdobju oktober 1976—september 1977 v področnih konferencah, opozoriti na uspehe, izpostaviti neuspehe, potrditi program dela OK ZSM Ravne do fe-

bruarja 1978, opraviti nadomestne volitve in razjasniti pereče probleme, ki so jih mladi delegati v svojih vprašanjih izpostavljali.

Delo OK ZSM kot celote je orisal njen predsednik Stojan Gerdej v uvodnem referatu. Omenil je, da je bilo delo od pretekle konference v glavnem realizirano, da pa so mladi tudi spoznali, da bodo mogli svoje probleme

Jerebika

Naše naloge

- Pregled dela komisij za obdobje 1977 in realizacijo zaostalega programa
- Letna skupščina OO ZSMS ŽR
- Okrogla miza skupaj z vsemi DPO v železarni na temo »uresničevanje ustave in zakona o združenem delu v praksi«
- Obisk graničarjev ob dnevu republike ter sodelovanje na proslavi
- Obisk karavle Sonjak
- Priprave za izvedbo nove igre
- Odbojkarski turnir ob 29. novembru

Živa mreža

reševati le prek samoupravnih odnosov, s konkretnimi družbenopolitičnimi akcijami. Mladinska organizacija mora svoje delovanje še razširiti, pritegniti doslej še neangažirane mlade ljudi.

Paleta dela je široka — od športnih tekmovalanj do političnih seminarjev. Več pozornosti je treba posvetiti metodam dela, ker bomo lahko izpolnjevali svoje obveznosti le, če bomo idejno-politično dovolj močni. Tovariš Stojan je izrazil bojazen, da bo mladinska organizacija naredila napako, ker zelo neaktivno pristopa k evidentiranju za volitve, ki bodo prihodnje leto, in bo s tem izgubila vpliv v DPO. Zato je treba v tem kratkem času pristopiti z vso resnostjo k evidentiranju mladih ljudi, ki bodo sposobni uveljavljati naše zahteve in razlagati naša stališča. (Volitve bodo v OO od aprila do konca maja.) Prav tako bo treba zaostri kadrovske kriterije za vodstvene funkcije v OO ter na nivoju OK ZSM, ker nam res ne sme biti vseeno, kako nas vodi in kako zastopa naše interese, je še poudaril predsednik.

Obdobje, ki ga zdaj ocenjujemo, je bilo zelo pomembno, a v konferencah mladih delavcev na žalost manj aktivno. Čeprav je uvažanje novih zakonov pritegnilo vse mladinske

aktiviste v tok dogajanja in so se vršile prenekatere polemike okrog stanovanjske in študentske politike, je izboljšanje aktivnosti odvisno od vodstva in od članov konference mladih delavcev.

Vodilna ideja referata, ki ga je o delu konference mladih v krajevnih skupnostih podal njen predsednik Rudi Mlinar, je bila: »Odgovornejšo kadrovanje na vodilne funkcije! Problem evidentiranja je v KMKS najbolj pereč, delo predsednika OO bolj slabo. Z nekaj izjemami ni bilo nobenih predlogov iz OO na predsedstvo KMKS. Posebej je tovariš Mlinar pohvalil delo OO ZSM Kotlje in Čečovje, ki sta lahko vzgled drugim OO, ter OO Javorje in Koprivna. Druge OO pa več ali manj le životarijo. Ugotovil je, da šepa predvsem izobraževanje v mladinskih vrstah in v tem smislu načrtuje na nivoju KMKS tudi posebno novost: Na vsaki seji PKMS se mora nekaj minut posvetiti izobraževanju mladih.

Najbolj uspešno je bilo obdobje od lanskega oktobra pa do septembra letos. Aktivnost je uspešno tekla prav na vseh področjih. Z OŠ je KMI dobro povezana, organizira predavanja glede poklicnega usmerjanja. Težave pa so v KMI predvsem zaradi tega, ker se predsedniki na šolah vsako leto menjajo in delo kasneje steče.

Tudi sodelovanje s Klubom koroških študentov ni zadovoljivo. Odziva ni predvsem s strani KKS. KMI je v tem obdobju veliko naredila, v prihodnje pa bo skušala realizirati zadani program in izvršiti še teh nekaj zaostalih nalog iz preteklega obdobja, je v referatu poudarila sekretarka KMI Metka Predikaka.

Vsem poročilom je sledila razprava, ki se je nanašala tudi na program dela OK ZSMS od septembra do februarja 1978. Razprava je izvenela v ugotovitvi, da je potrebna večja povezava med mladinsko organizacijo in drugimi DPO.

Pomen družbenih organizacij in društev je prav gotovo velik, vendar pa kažejo mladinci premalo zanimanja tako za SLO, DS kot tudi za vojaške poklice. Vzroki so verjetno v pre slabih seznanjenosti o možnostih, ki jih mlad človek v tem poklicu ima. Tovariš z odseka za ljudsko obrambo je poudaril, da je izredno pomembna akcijska enotnost vseh mladih in da morajo spoznati pomen in vlogo družbenih organizacij ter društev kot kolektivnega člana ZSMS in pomembnega dejavnika v SLO.

Po nekaterih popravkih je konferenca sprejela sklepe in usmeritve dela OK ZSMS do programske konference v mesecu februarju 1978.

Ob koncu tega poročila pa bi mogoče zapisala še to, da se je konferenca ukvarjala z mnogimi problemi in prav zato se ni mogla dovolj posvetiti nobenemu izmed njih. Morda bi bilo bolje, če bi imele take problemske konference posamezne področne konference. Pa mogoče drugo leto.

Marjana Volmajer

šega dela. Žal pa tega sedaj še ne moremo reči.

Če se ozremo malo nazaj, v obdobje NOB, lahko vidimo, da je žrtvovalo več kot sto tisoč mladih ljudi življenja. Ze na prvem kongresu USAOJ, 1942. leta v Bihaću, je tov. Tito dejal: »S ponosom lahko ugotovimo, da je v naši NOV in POJ kar 75 odst. borcev iz vrst mlade generacije naših narodov.« Na kongresu srbske mladine pa je tov. Tito dejal: »Ko gredo v boj ljudje, vojska, ki jo je organizirala država, torej odrasli ljudje, potem je to njihova dolžnost do domovine, to je dolg vsakega državljan in patriota. Toda kadar gredo brez poziva in mobilizacije v boj otroci, stari 12, 14 in 16 let in vedo, da bodo v boju padli, potem je to veliko več kot samo dolžnost do domovine. To je nadčloveško herojstvo mladih ljudi, ki se žrtvujejo, čeprav še niso niti stopili na pot življenja.«

Drugi kongres USAOJ je bil 25. maja v Drvarju, na rojstni dan tov. Tita in neuspešnega zračnega desanta nacistov z namenom, da uniči vrhovno partizansko vodstvo s tov. Titom. In prav pri obrambi ter v boju s padalci so mladinke in mladinci dokazali največja junštva.

Mladina Jugoslavije je dobila prvič v zgodovini politične pravice z ustavo FLRJ 31. januarja 1946. leta. Navedimo le nekatere pravice: svoboda vesti, lahko se organizira v svoje mladinske organizacije, preko katere varuje ter širi svoje pravice in interese; dane so možnosti za lastni tisk in literaturo, ženske so v vsem enakopravne z moškimi, zagotovljena je aktivna in pasivna volilna pravica vseh mladih od 18. leta starosti, itn.

Po zgoraj navedenem se vidi, da imamo mladi odprta vrata in široke možnosti za vsestransko politično delo in aktivnost pri reševanju ključnih nalog ter vprašanj skupnega nadaljnega razvoja. Poleg tega pa imamo mladi še posebne zaščitne pravice v delovnem razmerju.

Deveti kongres ZSMS v Moravcih, ki je bil v oktobru 1974. leta, je začrtal dejansko, po kakovosti novo usmeritev mladih na čvrsto pot uresničevanja samoupravljanja. Samo novo ime ZSMS pomeni tudi vsebinsko veliko, mladi tudi formalno postanemo nadaljnji revolucionarni del enotne fronte socialističnih samoupravnih sil v okviru SZDL in pod vodstvom ZKJ.

Silvo Veršič

Obletnica oktobrske revolucije

Letos mineva šestdeset let od velike oktobrske revolucije v takratni carski Rusiji. Čeprav je to dolga doba, še danes spremljamo učinek, ki ga je imela na razvoj mednarodnega delavskega gibanja, posebno na razvoj revolucionarne družbe, v večini primerov iz kapitalistične v socialistično. Prav gotovo delavski razred v svetu ne bi dosegel tega, kar je, če ne bi bilo idej in rezultatov oktobrske revolucije in prav tako je sigurno, da delavski razred mnogih dežel še danes uporablja njene praktične in teoretične izkušnje, prirejene za današnji čas.

Tudi jugoslovanski delavski razred s KP na čelu je po tej revoluciji doživel močan vzpon in od takrat naprej je KPJ dobivala vedno večjo podporo v ljudstvu, ki je vedelo, da je samo KP in delavski razred tisti, ki je sposoben nuditi tako družbenopolitično uređitev, ki bi temeljila na enakopravnosti vseh ljudi.

Rezultati, ki jih je v teh letih dosegla KP z vsemi naprednimi ljudmi, predvsem med NOB, so pokazali, da je KP gradila svoje temelje na zdravi podlagi, opirajoč se na izkušnje oktobrske revolucije in na lastne, ki si jih je v tem obdobju pridobila. Jugoslovanski komunisti so v vseh teh letih na svoj specifičen način uveljavljali svoje izvirne ideje in tako bogatili izkušnje oktobrske revolucije

Nekaj o mladinski organizaciji

Mladina jugoslovanskih pokrajin je že pred prvo svetovno vojno (1914—1918) aktivno in revolucionarno delovala v okviru socialističnih in socialdemokratskih strank in gibanj, ki so se na ustavnem kongresu združile v enotno razredno revolucionarno delavsko stranko z imenom SOCIALISTIČNA DELAVSKA PARTIJA JUGOSLAVIJE. To je bilo 1919. leta v Beogradu. Približno takrat, z istimi delegati, je bil v Beogradu tudi kongres sindikalne združitve, na katerem so ustanovili enotne razredne sindikate Jugoslavije ter osrednja vodstva centralnega delavskega sveta. Torej lahko že po tem vidimo, da so bili mladi že v predvojnih letih tesno povezani s sindikatom, saj se iz zgoraj navedenih podatkov zelo dobro vidi, da so bili v sindikatih isti delegati kot pri mladini.

Danes, to je po vojni, pa se mladi še vedno lovimo in poskušamo najti skupen jezik s sindikati in ostalimi DPO. Iz tega vidimo, da se mi mladi premalo zavzemamo, da bi se z njimi zares povezali.

Mi mladi, ki bi morali biti avantgarda v današnji družbi oziroma socialistični ureditvi, še vedno nismo dovolj prizadevni, da bi delali v tej smeri. Zavzemati se moramo, da bomo uresničevali naše naloge ter vračali zaupanje staršem in ostalim, ki odstopajo vedno več nalog nam — mladim. Pri tem pa se moramo zavedati, da s tem sprejemamo nase tudi odgovornosti in moramo zategadelj vestno opravljati zadane naloge ter vračati zaupanje, ki nam je dano.

Vedeti moramo, da je mladinska organizacija DPO in popolnoma logično je, da se vključujemo v delo drugih DPO in z njimi tesno sodelujemo. Nikakor ne smemo pozabiti, da se zelo slabo povezujemo s krajevno skupnostjo, saj smo vendar del te, da živimo v kraju, ki ga moramo čuvati ter negovati. Priznati moramo, da smo do sedaj slabo delali v krajevnih skupnostih, kajti če bi delali, kot je treba, bi bil videz našega mesta verjetno precej drugačen. Bil bi nam v ponos, posebno nam mladim. Lahko bi rekli: »To je plod na-

tako na praktičnem, kakor na teoretičnem področju.

V tem jubilejnim letu, ko poteka šesdeset let od revolucije, je prav, da vsi mladi na ta ali oni način obudimo spomin nanjo. Ne samo, da se udeležimo spominskih akademij, ki jih bodo gotovo pripravili po vseh občinah, ampak da po OO ZSM pripravimo po svojih sposobnostih spominske večere in tako na najboljši način zabeležimo mejnik v zgodovini delavskega gibanja. Na teh večerih bi naj predvsem pokazali, kak pomen je imela takrat in

danes v razvoju delavskega gibanja v Jugoslaviji.

Prav tako bi morali v naših OO ZSM okrepiti marksistično dejavnost; recimo z organiziranim ogledom marksistične knjižnice na Ravnah in tako med članstvom vzbuditi večje zanimanje za marksistično literaturo.

Se veliko podobnih akcij je, ki se jih, vsaj upam tako, bodo spomnili po posameznih OO ZSM v Železarni Ravne in drugod ob obletnici velike revolucije, ki se je začela 7. novembra 1917. leta v Rusiji. Rudi Mlinar

Portret mladince

V naši, sedaj že kar stalni rubriki, vam predstavljam predsednika naše mladinske organizacije v Železarni Ravne — JOŽETA JURAKA. Brez dvoma ga vsi poznate, saj dela pri mladini že kar lep čas. Rodil se je 28. januarja 1953. leta na Ravnah in tu končal

Jože Jurak

delo neresno in neodgovorno, nekateri pa celo, kdo ve zakaj, »delajo« nekaj časa v eni komisiji, potem pa preidejo v drugo, kjer prav tako ne delajo. Zakaj tako?! To moramo vsekar čimprej odpraviti, saj upam, da še ni prepozno.

Moti ga tudi to, da so mladi delavci, ki precej aktivno delajo v vrstah ZSMS, vse preveč obremenjeni z funkcijami na drugih področjih. Popolnoma jasno je, da tak mlad človek, pa naj bo še tako sposoben, ne bo zmožni vsega zastavljenega tako izpolnjevati, kot bi moral in od njega pričakujemo.

Glavna naloga v sedanjem prehodnem obdobju bo, da se bomo res aktivno vključili v razprave novega pravilnika o stanovanjski politiki ter novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Le-ta se mora namreč nujno spremeniti. Pri tem se ne bomo smeli držati v ozkih mladinskih krogih, ampak bomo prek našega glasila »Mladi fužinar« in razglasne postaje informirali o pomanjkljivostih, ki se bodo pojavljale ob ustvarjanju osnutka novega pravilnika.

Mladi funkcionarji imajo problem tudi s časom, saj dosti prostega časa zapravimo, pri tem pa trpi delno tudi delo na delovnem mestu. Precej funkcij je namreč take narave, da vedno silijo v delo in ne dopuščajo dela na drugih področjih (šport). Veliko mladih dela tudi popoldan in ponoči. Pojavijo se problemi glede obiskov sestankov v popoldanskem času. V marsikaterem TOZD imajo posluh do dela nas mladih v DPO, ponekod pa mladi nateče na gluha ušesa, kar pa privede velikokrat do popolne pasivnosti in nedela OO ZSMS, kot tudi posameznega člana le-te.

Poleg tega bo treba urediti težave z administracijo v naši mladinski organizaciji oziroma, pomisliti bo treba na profesionalno ali pa polprofesionalno delo sekretarja oz. predsednika ZSMS v železarni, saj se nabira vse več dela, ki pa ga tudi z dobro voljo posameznih članov ni možno dovolj uspešno realizirati.

Preiti bomo morali na področja, ki so zanimiva za vso delovno organizacijo, kot so DEO, idejnopolitično usposabljanje ter LO in DS. V jesenskem obdobju bomo imeli programskovolilno konferenco, na kateri bomo morali iznesti težave in probleme, ki nastajajo pri delu in jih nato čimprej rešiti.

Če povzamem, se bomo v prihodnje morali po posameznih OO ZSM v ŽR spoprijeti s kadrovskimi problemi in odkrito kritizirati tiste mladince, ki ne opravljajo svojih zadanih nalog oziroma jih zamenjati z drugimi, ki bodo le-to opravljali bolj vestno.

Čeprav smo precej, morda preveč samokritični, ne moremo zanikati, da je precej OO ZSM v ŽR dobro vključenih v naš samoupravni socialistični sistem in da se že kažejo rezultati njihovega dobrega dela.

Kot lahko vidimo, je naš predsednik precej kritično ocenil naše delo, predsedniki komisij pa naj se malo zamislijo ob tem. Jože je izrazil željo po še večji aktivnosti in resnem delu vsakega člana naše mladinske organizacije.

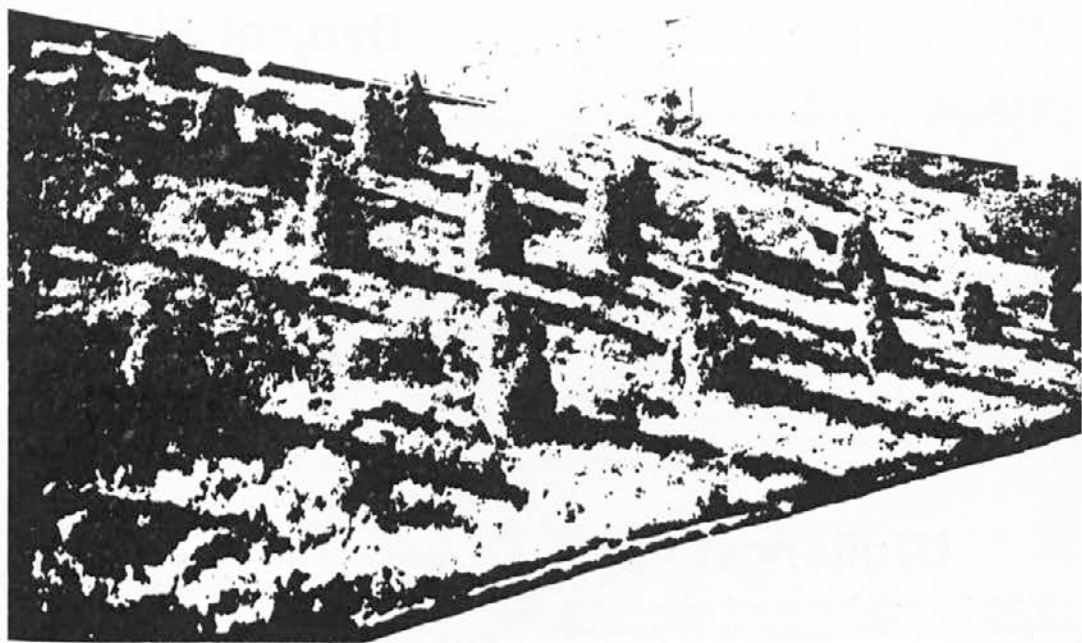
V. G.

Boj za osnovne človeške pravice

Turist, ki preživlja svoje vsakoletne počitnice na bregovih Vrbskega ali Beškega jezera v južnem delu avstrijske Koroške, morda ve ali pa tudi ne, da se v tem prijaznem okolju že deset let bje zagrizen boj za narodnostne pravice. Napisi na krajevnih tablah, na javnih poslopih ter zasebnih hišah so več ali manj nemški, kakor tudi govorica. Kdor pa po naključju lahko prisluhne pogovoru med dvema

domačinoma, bo opazil, da mu na uho ne donijo nemški, ampak slovenski glasovi. Prav to našo, slovensko govorico pa bi razne ekstremistične organizacije rade zatrle.

Vrnimo se precej let nazaj, ko je ta pritisk dosegel višek med zadnjo vojno pred nacistično strahovlado. Organizacije, kot so »Heimatsdienst«, »Schulverein Südmark«, »Kärntner Landsmannschaft« pa so bile ves čas v prvi

Jesenske sence

osnovno šolo. Ker izbire, kam potem, ni bilo, se je vpisal na poklicno metalurško šolo na Ravnah in se izučil za KV topilca. Seveda se je zaposlil v naši železarni, vendar sedaj dela kot fazi kontrolor v topilnici že pet let.

Zaupana mu je bila funkcija predsednika KS OO ZSM Železarne Ravne. Kako jo vodi, vsi dobro vemo, saj se o delu nas mladih vedno bolj pogosto marsikaj pohvalno sliši.

Jože je član ZK, je v sekretariatu OO ZK topilnice, član delavskega sveta TOZD, član predsedstva ZSM SZ, član predsedstva OK ZSM Ravne. Kot predsednik KS OO ZSM ŽR pa je precej pogosto vabljen na seje drugih DPO ter samoupravnih organov v železarni in izven nje. Prepričana sem, da se iz teh podatkov kaj lahko razbere, da Jože zares opravičuje poverjeno mu funkcijo.

Ob vprašanju, kako pa prosti čas, se je samo nasmehnil in namuznil, češ: »Tega imam pa — veliko!« seveda pod narekovajem. Malo, bori malo prostega časa ima. Služba, politično delo, družina, za branje in podobne konjičke pa najde nekaj časa le zvečer in med letnim dopustom.

Pogovor je spremenil smer. Prešla sva na probleme, ki se pojavljajo v naših vrstah. Najprej sva se dotaknila kadrovske strukture mladinskih funkcionarjev. Prav gotovo nismo imeli srečne roke pri izbiri predsednikov posameznih komisij, saj večina le-teh sprejema

vrsti zatiranja slovenske manjšine in so bile zato tudi prepovedane, ko je propadel Hitlerjev rajh. Toda ni minilo niti deset let po obnovitvi Avstrije in podpisu državne pogodbe z Avstrijo, ko se je v Celovcu obnovil prosluli Heimatdienst. Pritožbo slovenskih organizacij zaradi obnovitve le-tega, ki bi moral biti po 5. členu državne pogodbe prepovedan, je celovška varnostna direkcija zavrnila. Heimatdienst, ki pa je matična organizacija tako imenovanih obrambnih organizacij, pa ni bil obnoven za obrambo koroških Slovencev, temveč za boj proti njim. V gonji proti manjšinam so odgovorni tudi člani vlade, saj so nemalokrat povzeli šovinistično misel, da manjšina posiljuje večino. S tem geslom so voditelji javnega mnjenja na Koroškem mirno gledali, kako so si šovinistične organizacije počasi ustvarile položaj poluradne ustanove in skoraj države v državi, ne glede na to, ali na njihov račun trpijo narodnostne manjšine kot vsa Avstrija.

Zadnje čase pa so izgredi zoper naše manjšine vedno večji. Zandarmerija je začela javno odstranjevati slovenske napise, pa tudi fizično obračunavanje ni redkost.

Takemu početju so se pridružili tudi vodilni predstavniki koroških deželnih strank. Zato niti ni čudno, da je deželni glavar naprtil krivdo za vse mogoče izgrede našim manjšinam in jim odkrito grozil z napovedjo ostrejših ukrepov ter skušal ponovno odvzeti obema slovenskima organizacijama pravico do zastopstva koroških Slovencev. Napetost na Koroškem pa se je povečala z eksplozijo dveh bomb v bližini Pliberka. Čeprav tudi tokrat ni bilo o storiilih nobenega sledu, so krivdo naprtili Slovincem, s čimer se sovraštvo samo še stopnjuje. K temu pa prispeva znatni delež tudi policija, ki po takih izpadih zaslišuje predvsem pripadnike narodnostne manjšine.

Koroški Slovenci se bodo in se borijo za svoje pravice, kajti le tako bodo ostali Slovenci s svojimi pravicami, ki jih določa 7. člen avstrijske pogodbe. Vlado Obreza

Srečanje mladih športnikov

Na Ravnah je bilo jesensko športno srečanje v nogometu, odbojki, plavanju, streljanju ter šahu, na katerem so sodelovali številni športniki iz vseh delovnih sredin, združenih v Slovenske železarne. Pokrovitelj srečanja je bila konferenca OOS ŽR, organizator pa komisija za šport in rekreacijo. Pri tem je pomagala tudi mladinska organizacija železarne, ki je v sodelovanju z mladimi iz Slovenj Gradca poskrbela za propagando. Poleg tega pa je pomagala vodjem ekip pri morebitnih nejasnostih. Vsekakor pa so dali mladi tako imenovani levji delež v tekmovalnih, saj je bila večina sodelujočih iz naših vrst.

Kljub slabemu vremenu je tekmovalje uspelo, rezultati pa so bili na visokem nivoju, le gledalcev oziroma navijačev ni bilo dosti. Verjetno zaradi slabega vremena, kdo ve?! Naša ekipa je dosegla precej dobrih rezultatov, kar je vsekakor sad dolgoletnega dela naših športnikov in športnih delavcev.

Smisel športnih iger pa ni v borbi med posameznimi delovnimi organizacijami v sestavljeni organizaciji združenega dela slovenskih železarn, temveč v spoznavanju in krepitevi naših samoupravnih stikov in sklepanju novih prijateljstev in poznanstev, kar je pogoj, da bomo enotnejši znotraj SOZS SZ. Po razglasitvi rezultatov pa je za boljše počutje na Ravnah poskrbela glasba, ob kateri so športniki pozabili na utrujenost in se zavrteli. Žal pa je vse prekmalu prišel čas slovesa in poslovili smo se z obljubo, da se kmalu spet srečamo. Jože Jurak

Užaljenost

Pisateljica sem. Hočem reči — poskušam biti pisateljica. »Nič lažjega!« boste rekli. Saj je dovolj pasti v sanjarjenje, sprehoditi se malo po ulicah po mraku in — zamisliti so tu!

K tem dodate nekaj ljubezenskih muk, kopico strastnih besed in že imate vse. Ah, ko bi vedeli, kako zmotno je tako mišljenje! Pisanje je lahko precejšnja muka, navkljub ne vem kakemu navdihu. Zgodi se, da mi v glavi roje najbolj zvišene misli, v srcu najburnejši občutki. Zgrabim papir in si mislim — sedaj bom ustvarila umetnino.

Pišem. Pišem pozno v noč, vse dokler ne opazim, da je že skoraj jutro. Ne dam se motiti, kar pišem. Potem prespim ostanek noči, zjutraj pa, če utegnem, še enkrat preberem svoje delo in se jezim. Od nedavnih duševnih izlivov in ognjemetov je ostala le medla senca — pedantno nanizane besede, ki s svojo banalnostjo bodejo v oči in že kar žalijo najpopustljivejše ljubitelje lepe književnosti.

Tako! Zdaj veste ... kadar vas ne vidim na ulici, kadar se moram nekajkrat vrniti v trgovino zaradi raztresenosti, vse to je zato, ker iščem, tiho in trdovratno, ideje in iskrene besede, ki bodo prav vsem nekaj pomenile.

Spominim se dneva, dolgo je že tega, ko sem se odločila, da bom nekaj svojih »velikih« del objavila. Tako sem predala nekaj le-teh urednici manjšega časopisa in seveda čakala kritike.

Ob branju le-teh bi najraje grizla nohte, menjavala sem barve ... Naenkrat bi najraje pobežnila. Izpod čela sem opazovala urednico, kako je pomikala obrvi ter menjavala odobravaljoči nasmešek z nesimpatičnim gubanjem čela. Potem je izpustila rokopise in počasi pretegnila noge pod mizo.

»Ja, nekaj je v tem, je«, je mrmrala sama pri sebi. Kakšni občutki so se me letevali, ne morem opisati.

»Ta je kar izvrstna!« potegne izmed zloženih listov enega. Hoče, da preberem na glas. Pogoltnem slino in začnem brati, brati ... Kar zanes me in zdrzmem se, ko na koncu ugotovim, kje sem.

»Dobro dikcijo imate,« me ohrabri po mojem, ne preveč lepem branju. Zmedem se. »Torej čisto v redu in precej miselno. Tudi kritičnost se lepo staplja z vsebino. Samo na nekaj bi te opozorila.« Začela je naštevati manjše nepravilnosti, preobračala stavke. Uživala ravno nisem pri tem. Dobesedno zijala sem vanjo, ona pa je pokroviteljsko nadaljevala z variacijami na temo s pikrimi pripombami.

»Vidite, z malo volje in s stilnim izpopolnjevanjem se lahko mnogo napravi, misel pa ostane nespremenjena, a ni tako? No, kje sva že ostali? Ko se vse dopolni, pa še malo pomoči, bo stvar uspela.«

Ostala sem brez besed, pa me je zato vprašujoče pogledala. Bila sem na robu joka, pobrala sem liste in demonstrativno zapustila prostor. Zunaj, na svežem zraku pa sem kar kmalu prebolela veliko užaljenost.

Potolažila sem se s pogovorom, ki pravi, da je pot do slave posuta s trnjem. V. G.

Dvajset let

»Dvajset let — koliko je to!« sem nekdanj naivno premišljevala. Želela sem biti odrasla, vesela, nikoli sama ...

In sedaj, ko imam teh težko pričakovanih dvajset let in več, ne vem, kaj bi z njimi počela. Tako naglo so bila tu!

Sama sem in še kako sama. Čeprav mrzim samoto — sem sama. Tudi jočem pogosto. Mislila sem, da jočejo samo majhni otroci. O, kako sem se zmotila! Res je, da sedaj ne jočem zaradi polomljene igrače, potolčenega kolena. Sedaj jočem zaradi ranjenega srca, razbitih sanj in želja. Samo v tem je razlika. Smešno!

Dvajset let ... Lahko bi imela nasmejan obraz in košček ljubezni nekega fanta in ... a nimam. Ničesar nimam, kar bi me razveselilo. Imam samo dvajset let in solze, solze ...

Kako malo je to, premalo za srce, ki hoče še toliko doživeti.

AKCIJA

Rano bujenje
Izgubljen — morda skrit čevljev
Nekaj minut telovadbe
Zbor ob petih pred barako
Himna — dviganje zastav
Čakanje na zajtrk
Odmaknjen stol — smeh tovariša
Udarni dan
Številni žulji, potna čela
Bratenje brigad
Taborni ogenj, kozaračko kolo
Glasba, ples, rojstvo neke ljubezni
»Tišina« ob desetih
Dežurstvo — od polnoči do dveh
Zadnji dan
Slovo, solze, poljubi, naslovi
Odhajajoči avtobusi
Nasvidenje — na novi akciji!

V. G.

NA KONCU

... in na koncu,
kaj pride na koncu?
Na koncu pride pika.
Na koncu — tišina
Na koncu koncev ostane — žalost.

MISEL

Resnično življenje je umetnost in umetnost je niansa. Vsakdanost s svojimi kričeti, niansami, zlaganimi barvami ne trpi nians in ubija umetnost. Človek se pokori njeni nasilnosti, ter ji daruje devetindevetdeset odstotkov svojih dni. Čas, ki mu je odmerjen, zapravlja v zunanostih in lažeh. Le v srečnih trenutkih se odpre njegova duša. Vzdravimo se najfinejša, najbolj obarvana, komaj še čutna čustva. Oči njegove pogledajo široko in radostno; zakaj ugledale so resnico.

I. Cankar

MISLI

Če človek živi življenje, mu tudi starost prinese marsikaj lepega.

*

Lažnivec se kaznuje s tem, da se mu ne verjame niti takrat, ko govori resnico.

*

Kdor je zavisten, dokazuje, da je manj vreden.

*

Najbolj učeni ljudje niso tudi najpametnejši.

*

Prijatelj je tisti, ki vedno občuti, kdaj nam je potreben.

*

Ženska naj molči o ženski.

~~~~~
Uredniški odbor sestavljajo Jože Pačnik, Marjana Volmajer, Rudi Mlinar, Franjo Miklavc, Silvo Jaš ter Vida Gregor, ki je odgovorna tudi za vsebino Mladega fužinarja.

*

Vse sodelavce »Mladega fužinarja« prosimo, da v bodoče oddajajo svoje prispevke v mladinski sobi do vsakega prvega v mesecu.

Novi zakon o standardizaciji

Zvezna skupščina je sprejela 19. julija 1977 novi zakon o standardizaciji, ki je začel veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu SFRJ, št. 38/77. Pri oblikovanju novega zakona so v javni razpravi, ki je trajala več kot tri leta, sodelovale številne organizacije združenega dela, gospodarske zbornice, zvezni in republiški organi ter znanstvene ustanove. Tako je ta zakon v svoji dokončni obliki odraz hotenj velike večine našega gospodarstva.

Dosedanji »zakon o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov«, ki je bil sprejet leta 1973, je samo vmesna stopnja urejanja te normative problematike in začasna prilagoditev novi ustavi. Šele novi zakon ureja celotno področje standardizacijske dejavnosti enotno, saj nadomešča poleg zakona o standardih in normah kakovosti proizvodov tudi zakon o tehničnih normativih.

Novi zakon temelji na naslednjih načelih:

1. Enotnost sistema standardizacije

Ta je z novim zakonom zagotovljena, s tem da zajema vse dejavnosti tehnične regulative (izdajanje jugoslovanskih standardov JUS, tehničnih normativov, norm kakovosti proizvodov, standardov posameznih panog gospodarstva, internih standardov, proizvodnih specifikacij, atestiranje proizvodov, podeljevanje znaka kakovosti JUS in listin, ki spremljajo proizvode v prometu). S tem bo odpravljeno dosedanje neukladje med standardi in tehničnimi normativi (predpisi, pravilniki), ki so jih za isto vrsto proizvodov izdajali različni zvezni organi neusklajeno.

Za izvajanje celotnega sistema standardizacije v najširšem smislu je zadolžen Jugoslovanski zavod za standardizacijo. Ta zavod mora izdajati normativne akte po široki javni razpravi in v soglasju s pristojnimi zveznimi organi.

Novost v zakonu je zahteva, da morajo biti jugoslovanski standardi, tehnični normativi in norme kakovosti obvezno preverjeni najpozneje v petih letih. S tem določilom bo zagotovljeno, da bodo ti normativni akti usklajeni z novimi mednarodnimi standardi in z novimi znanstvenimi in tehničnimi dosežki.

Zakon uvaža tudi standarde po panogah, ki zagotavljajo tehnično-tehnološko enotnost velikih sistemov in gospodarskih panog (PTT, železnice, ladjedelništvo, elektrogospodarstvo). S svojim poenostavljenim postopkom sprejemanja v primerjavi z JUS standardi pomenijo prihranek časa pri njihovem izdajanju, v veliki meri pa lahko nadomeščajo jugoslovanske standarde.

2. Zavarovanje jugoslovanskega trga s predpisovanjem enotnih tehničnih in drugih pogojev za proizvodnjo in promet

Iz določil novega zakona izhajajo obsežna pooblastila Jugoslovanskemu zavodu za standardizacijo, ki pa so nujno potrebna zaradi zagotavljanja enotnosti si-

stema in enotnih kriterijev ocenjevanja kakovosti izdelkov v vseh republikah. Tako je Jugoslovanski zavod za standardizacijo pristojen za izdajanje enotnih jugoslovanskih standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti izdelkov, vodenja sistema atestiranja in podeljevanja znaka kakovosti.

Jugoslovanski zavod za standardizacijo bo izdajal pooblastila delovnim organizacijam za preizkušanje izdelkov, ki se bodo prijavile in ki bodo izpolnjevale pogoje glede kadrov in opreme. Tako pooblastilo bo Jugoslovanski zavod za standardizacijo tudi preklical v primeru, da na preizkuševališču ne opravljajo preizkusov objektivno po predpisanih kriterijih.

Atestiranje je lahko obvezno, če je tako določeno z normativnim aktom (s standardom, tehničnim normativom in normo kakovosti) ali v izjemnem primeru s posebnim predpisom direktorja Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo. Obvezno atestiranje je mogoče predpisati le zaradi tehnične in konstruktivne varnosti v proizvodnji, gradnji in uporabi objektov ali izvajanju del, zaradi varnosti in varstva zdravja in življenja ljudi. V primeru, da zahteva standard JUS obvezno atestiranje, proizvodi ne bodo smeli iti na tržišče brez atesta.

3. Zaščita domače proizvodnje in pospeševanje njenega razvoja

Našo proizvodnjo so doslej varovali le carina in prometni davek na uvoženo blago. Ti instrumenti pa ne morejo zavarovati jugoslovanskega trga pred uvozom proizvodov, ki zaradi neustrezne kakovosti niso šli v prodajo v razvitih državah z organiziranim kontrolnim sistemom.

Doslej smo uvažali veliko proizvodov, ki niso ustrezali zahtevam tehničnih standardov, brez vsake tehnične kontrole. To je postavljalo domače proizvajalce v neenakopraven položaj. Novi zakon obravnava domače in uvožene proizvode enako, kar pomeni, da morajo ustrezati zahtevam tehničnih standardov in normativov. Za ustreznost blaga domače proizvodnje so odgovorni proizvajalci, za ustreznost uvoženega pa uvozniki.

Standardi in normativi bodo vzpodbujali naše proizvajalce, da bodo z uvajanjem boljše tehnologije in strožje kontrole kakovosti sledili zahtevam teh dokumentov, ki predstavljajo optimalno raven kakovosti.

4. Zaščita potrošnikov

Izkušnje so pokazale, da ni dovolj to, da so JUS standardi in normativi obvezni, temveč je nujno potrebno zgraditi tudi sistem preizkušanja in potrjevanja, da ustrezajo izdelki tehničnim zahtevam. V sedanjem zakonu je bilo atestiranje prepuščeno organizacijam združenega dela, ki so za tako dejavnost dobile pooblastilo od sekretarja za gospodarstvo in ki so same določile kriterije preizkušanja. S tem ni bilo jamstva, da bi bili kriteriji za preizkušanje nekega proizvoda

v vseh preizkuševališčih enaki. Novi zakon vključuje to dejavnost v enoten sistem pod nadzorstvom Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo.

Z novim zakonom je urejeno podeljevanje znaka kakovosti JUS, s katerim se smejo označevati proizvodi visoke kakovosti in ki izpolnjujejo pogoje, določene s posebnim neobveznim jugoslovanskim standardom za visoko raven kakovosti ustreznega proizvoda. Strožja in natančnejša so tudi določila v organizaciji za izdelke trajnejše uporabe. Novi zakon navaja, da mora prevzeti proizvajalec v primeru reklamacije v garancijski dobi tudi stroške prevoza od mesta uporabe do servisa in nazaj. Rok, v katerem mora biti reklamirani izdelek popravljen, je skrajšan na 45 dni. Kolikor proizvajalec reklamiranega izdelka v tem roku ne more popraviti, ga mora zamenjati z novim.

Povsem nova je določba, da mora proizvajalec oziroma uvoznik za trajnejše industrijske proizvode oskrbeti tudi nadomestne dele in servisno vzdrževanje za ves čas predvidene življenjske dobe proizvoda. Proizvajalci morajo določiti življenjsko dobo svojih trajnejših izdelkov v enem letu po uveljavitvi tega zakona.

5. Vključitev v mednarodno delitev dela

V temeljnih določbah je podana zahteva, da morajo biti jugoslovanski standardi, tehnični normativi in norme kakovosti usklajeni z mednarodnimi standardi in tehničnimi predpisi, če je to v skladu z našimi interesi in možnostmi. Ta zahteva bo olajšala izvoz naših izdelkov na tuja tržišča, prav tako pa bo tudi omogočala kontrolo uvoženih izdelkov.

Predvidena je tudi možnost uporabe mednarodnih tehničnih predpisov in standardov v okviru mednarodnih sporazumov, ki jih je ali jih bo sklenila naša država.

V primeru dolgoročnih proizvodnih kooperacij in poslovno-tehničnega sodelovanja je dovoljeno uporabljati mednarodne in tudi tuje nacionalne standarde ali predpise, vendar mora v teh primerih izvršni svet na predlog Jugoslovanskega zavoda za standardizacijo izdati poseben odlok.

Vključitvi v mednarodno delitev dela je namenjena tudi določ-

ba o odstopanju od jugoslovanskih standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti, kadar gre za proizvodnjo izdelkov za izvoz in če so kakovostne značilnosti proizvodov določene v pogodbi s tujim naročnikom.

6. Krepitev obrambne sposobnosti države

Za potrebe ljudske obrambe se predpisujejo standardi ljudske obrambe za Jugoslovansko ljudsko armado in za posebna sredstva teritorialne obrambe, civilne zaštite in službe opazovanja, javljanja, obveščanja in alarmiranja. Ti posebni standardi se bodo izdajali za predmete, ki se uporabljajo samo v obrambne namene in zato niso obdelani v jugoslovanskih standardih. S tem postane standardizacija ljudske obrambe podsystem splošne jugoslovanske standardizacije.

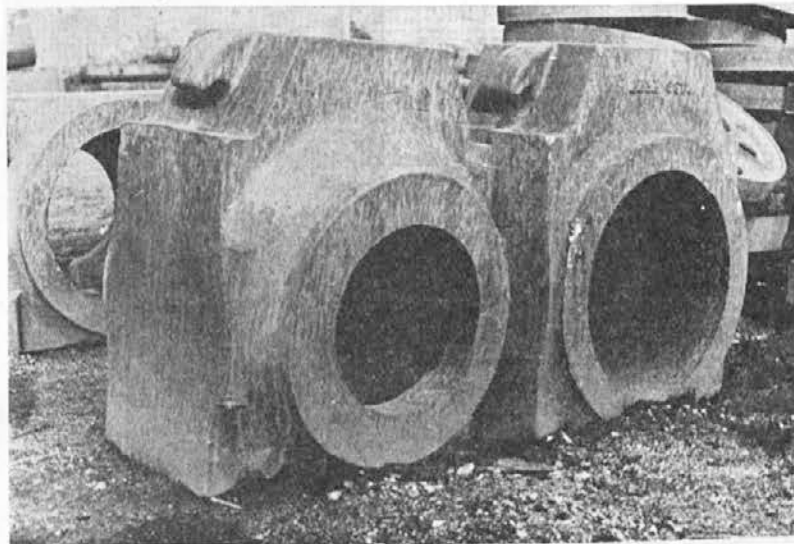
7. Zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja ter varstvo okolja

V novem zakonu je poudarjeno pri določilih o vsebini jugoslovanskih standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti, da morajo vsebovati zahteve, ki morajo biti izpolnjene glede varstva življenja in zdravja ljudi in glede človekovega naravnega in delovnega okolja. Četudi je v zakonu predvidena v posebnih primerih možnost odnaka od predpisov v jugoslovanskih standardih, pa taki odnaki niso dopustni, če bi zaradi tega bila ogrožena varnost ljudi, premoženja ter naravnega in delovnega okolja.

V kazenskih določbah so predvidene najstrožje kazni prav za kršitelje tistih določb v standardih, ki se nanašajo na varnost ljudi, premoženja in varstva okolja.

Dosledno izvajanje določil jugoslovanskih standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti izdelkov je osnovni pogoj, da bodo načela, ki so zajeta v novem zakonu, v resnici zaživila. Zakon predvideva za kršitelje, ki ne bodo dosledno izpolnjevali določb tega zakona kakor tudi določb vseh obveznih jugoslovanskih standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti, zelo stroge kazni.

Kontrolo izvajanja opravljajo pristojni inšpekcijski organi. Opustitev ukrepov za tehnično

Dvojčka

zanesljivost proizvodov, objektov, naprav, priprav ali opreme in neupoštevanje varnostnih predpisov pri delu je v kazenskih določbah proglašeno kot kaznivo dejanje, za katero je odgovorna oseba lahko kaznovana z zapornim do 10 let.

V primeru nesreče s smrtnim izidom ali težkimi poškodbami ene ali več oseb ali z veliko materialno škodo se odgovorna oseba kaznuje z zapornim najmanj 5 let. Ostali prekrški zaradi neupoštevanja določb tega zakona in obveznih tehnično-normativnih aktov (JUS standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti) se smatrajo za gospodarske prestopke, za katere bodo organizacije združenega dela kaznovane z de-

narno kaznijo do 1.000.000 dinarjev, odgovorne osebe pa s kaznijo do 10.000 dinarjev.

V primerjavi s prejšnjim zakonom so te kazenske določbe mnogo bolj stroge, kar priča o nameni zakonodajalca, da hoče doseči čimbolj dosledno izvajanje zakonskih določb.

Za uveljavitev sodobnega koncepta standardizacije si mora prizadevati sleherna organizacija združenega dela. Skrbeti moramo za to, da bodo v naših proizvodih, pa tudi v samem tehnološkem postopku in notranjem poslovanju upoštevana vsa določila ustreznih standardov, tehničnih normativov in norm kakovosti.

Anton Letonja, dipl. inž.

OKTOBER — MESEC BOJA PROTI ALKOHOLIZMU:

Delovna organizacija in alkoholizem

Kaj je alkoholizem in kakšen problem predstavlja za delovno organizacijo, to pot ne nameravamo posebej naštevati. Če se piše o alkoholizmu, se ponavadi piše tako, da se naštevajo suhe fraze brez določenih opredelitev pri zatiranju tega družbenega zla. Čeprav posamezniki poskušajo doseči tudi to, so ponavadi bolj deklarativni kot aktivni v svojem hotenju, čeprav je dobro znano, da brez akcije ni uspeha. Saj papir prenese veliko. Nihče razen posameznih izjem noče razmišljati, kaj je alkoholizem. Sama ugotovitev, da nobena druga bolezen tako ne skrbi za svoje potomstvo kot ravno alkoholizem. Večina strokovnjakov alkoholizem govori smatra, da je to »tretja bolezen« po množičnosti sedanjega časa. Če pa vemo, da so ob vsakem alkoholiku posredno ali neposredno prizadeti še po trije družinski člani (če imamo v mislih tradicionalno 4-člansko družino), jo lahko mirne duše postavimo na prvo mesto.

Alkoholizem je zelo kompleksna, kronična, prikrita, socialno medicinska bolezen, ki se bistveno razlikuje od vseh ostalih bolezni (1). V večini primerov je ravno socialni morbidni faktor večji in važnejši od medicinskega. Temu faktorju, ki je najbolj alarmanten in resen, pa skoraj nihče ne posveča pozornosti. Postavimo vprašanje, kaj je za alkoholika bolj boleče, to, da ima cirozo jeter, ali to, da je uničil družino zaradi alkoholizma? Zaradi vsega tega so stališča medicinskih struktur napačna, ker pri odpravljanju posledic alkoholizma puščajo vnmor problem na socialnem področju. Ravno tako grešijo v večini primerov socialni delavci, ko rešujejo problem alkoholizma zgrešeno in brez medicinske pomoči.

Navedene razmere so posledica nepoznavanja sistemov alkoholizma in povzročajo nespo- razume ter na koncu pasivnost in razočaranje. Za boljše razumevanje tega problema še naslednje: veliko zdravnikov se

trudi, da bi ublažili posledice alkoholizma, socialni delavci preprečujejo različne katastrofe, kadroviki v delovnih organizacijah so skeptični in moralizatorski do alkoholizma, dejstva pa ostajajo, da je vedno več izgubljenih delovnih dni, vedno več je prometnih nesreč in delovnih nezgod, invalidnosti, vedno

Brez besed

več neuspelih zakonskih zvez, vzgojnih težav pri otrocih alkoholikov in živčne razrvanosti žena alkoholikov. Karakteristika alkoholikov je trenutno taka, da do neke mere poznajo razgibanost tega procesa, igrajo vlogo »gasilcev«.

ALKOHOLIZEM IN DELOVNA ORGANIZACIJA

Da bi bile sprejete smernice za preventivo v delovni organizaciji uspešne, je potrebno nekaj poj-

mov še podrobneje opredeliti. Alkoholizem je družinska bolezen, zato tudi zdravljenje poteka tako, da se istočasno zdravi cela družina. Ker pa alkoholik ne živi samo v družini, temveč del svojega časa preživi na delovnem mestu, sodobno zdravljenje alkoholizma vključuje tudi delovno organizacijo. To je razumljivo, saj alkoholik v delovnem okolju ustvarja medsebojne odnose pred zdravljenjem in po njem. Izkušnje so pokazale, da mora tudi delovno okolje spremeniti odnos do zdravljenega alkoholika in ga motivirati za abstinenco in rehabilitacijo. Skratka, potrebno je, da razumemo njegove težave in ga sprejmemo v svojo sredino, da se ne čuti zapostavljen. Kolikor se v delovnem okolju odnosi do zdravljenca ne spremenijo, pride zdravljene v krize, katere rešuje s ponovnim pitjem. Tako so bila vsa prizadevanja zaman. Ker je zdravljenje recidivov še težje, se je treba tega nujno izogibati. Če oseba zapade k ponovnemu pitju, ponavadi rečemo, da se ni dobro ozdravila, ali pa, slabo so ga ozdravili, pri vsem tem pa ne vedo, da je bila napaka pri tem, da ni bila vključena v proces zdravljenja delovna okolica alkoholika oziroma zdravljenca. Pri vsem tem igrajo največjo vlogo vodstveni delavci, tehnični delavci (predelavci, delovodje in obratovodje) in zdravniki obratnih ambulant.

S problemom izvor alkoholizma na delovnem mestu so najboljše seznanjeni delovodje in obratovodje. Ravno ti so istočasno odgovorni, da te probleme rešujejo po naslednji poti: da se odkrito in pošteno pogovorijo z delavcem in od njega zahtevajo zdravljenje. Pri tem pa je s psihološkega stališča zelo važno osebno obnašanje nadrejenega do alkohola. Niso redki primeri, ko delavci pri odporu do zdravljenja navajajo, da njihovi nadrejeni pijejo bolj kot prizadeti.

Zelo važen moment je v smislu širjenja alkoholizma — nošenje alkohola v »reprezentativne bifeje« in na delovna mesta. Sindikalni izleti, razne zakuske, reprezentančna kosila in kokteli neredko predstavljajo samo izgovor, da bi se pitje lahko legaliziralo. Eden izmed naših časopisov je nedavno objavil, da bi se na račun tega alkohola v preteklem letu lahko zgradilo 660 šol, vrtcev in ostalih družbenih prostorov.

Morda je v tem vzrok, da se vodstveni delavci upirajo aktivnemu boju za preprečevanje alkoholizma v delovnih organizacijah. Ob neki priliki je Edison opozoril, da bo tehnični kader moral več pozornosti posvetiti humanim vidikom v industriji in manj izpopolnjevanju v tehnologiji. V tem smislu bi morala vsaka delovna organizacija imeti dober in praktično izvedljiv plan borbe proti alkoholizmu in le-ta bi bil realiziran od strokovnjaka alkoholologa in vsestranske pomoči vseh prizadetih v sami delovni organizaciji.

DELOVNA ORGANIZACIJA IN KLUB ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

Če je klub zdravljenih alkoholikov v delovni organizaciji, je

v veliko pomoč kolektivu, da sprejme, razširi in vključuje stališča kluba in njegovega dela za nadaljnjo preventivo širjenja alkoholizma. Vsi napori pri odpravljanju alkoholizma so brez kluba neučinkoviti. Ker je Klub ZA najboljši dokaz uspešnosti pri zdravljenju alkoholizma, je najboljša motivacija za vse tiste, ki še hodijo po poteh alkoholizma.

Torej brez Kluba ZA ni preventive in so vsa stališča, ki so nasprotnega mnenja, betonska podlaga odporu do alkoholizma. Klub ZA ima osnovno nalogo, kolikor je v delovni organizaciji, izvajalec načrta pri preprečevanju, zgodnjem odkrivanju in zdravljenju alkoholizma. Ker imajo vsi člani kluba skupne probleme, se zato maksimalno zavzemajo za reševanje problema alkoholizma. Skupinsko delo pa omogoča, da spoznajo svojo bolezen in možnost reševanja iz nje. Klub v delovni organizaciji ni potreben zgolj z medicinskega in socialnega vidika temveč tudi iz ekonomskega.

Klub zdravljenih alkoholikov Železarne Ravne je v času svojega obstoja pritegnil precejšnje število članstva. Opravičil je svoje humano poslanstvo in nakazal pot mnogim, ki so zašli v alkoholizem. Uspehi kluba so dokaz, da se s skupno akcijo vseh članov dajo rešiti najtežji problemi, kolikor obstaja med njimi prija- teljstvo, strokovnost in ambicioznost. Ne samo znanje o alkoholizmu, temveč vera v uspeh zdravljenja je eden od osnovnih pogojev uspeha. Vera in znanje aktivirata vsakega člana kluba k vsestranski pomoči svojemu tovarišu. V delovni organizaciji naj bi cenili tako vsestransko in za našega človeka koristno delo, dati bi bilo treba takemu delu vsestransko politično in samoupravno podporo in vsakemu zdravljene- mu alkoholiku omogočiti čimprejšnjo rehabilitacijo.

Zdravljeni alkoholik je najboljši dokaz, da se alkoholizem uspešno zdravi, saj tudi njegova družina in njegovo delo dobi nov odraz v skupnosti. Ravno zdravljenec, ki menja svoje stališče do alkohola, so živ dokaz, da je bil alkoholizem strašen v svojem pohodu, ki ni prizanašal nikomur v družini in na delovnem mestu. Dokaz so, da se je človek sposoben ob skupni pomoči dvigniti iz ruševin svoje pijane tragedije in živeti ponosno.

Ravno zaradi tega smatramo, da lahko vsem tistim članom, ki gredo po pravi poti in pomagajo še drugim, da bi se rešili iz suženjstva alkohola, samo čestitamo in zaželimo, da bi v tem humanem poslanstvu bili vedno dostojni in aktivni ustvarjalci uspešne bodočnosti.

Literatura: Joko Lj. Poleksić: Uloga radne organizacije u suzbijanju alkoholizma »Alkoholizam« 3—4:16, 1976.

Branko Lang: Uloga psihijatra u prevenciji zloupotrebe alkoholnih pića, »Al klub« letnik 1977 št. 2—3.

Predrag Kaličanin: Zaštita i unapređenje mentalnog zdravlja u društvenoj zajednici, Publikacija zavoda za mentalno zdravlje, Beograd 1975.

Poslovni bonton

ODNOSI MED SODELAVCI

»Tako, zdaj grem na malico!« Francka je že toliko let delala na banki, da je imela bančno poslovanje v mezinu. Zato si nihče razen nje ni mogel privoščiti, da bi že dve uri po prihodu v službo šel domov na malico. Dekleta so bila zmeraj besna in se niso mogla sprijazniti s to navado, še najmanj okoli petnajstega in prvega, ko je največja gneča.

Zdaj mi je pa že čisto zares dovolj. Zjutraj pride četrt pred šesto, da se do šeste nališpa. Da ne govorim, kakšno migreno ima, kadar je dosti dela. Šef pa, ta ji vse pusti. Ve, da bom že jaz, Tilčka, vse postorila. Povem ji, da je najbolj lena mrha, kar sem jih videla, potem pa naj gre tožiti komur hoče. Mi je vseeno.

KAJ PRAVI BONTON?

Za odnose v delovnih organizacijah veljajo splošna pravila bontona (citiramo iz »Poslovnega bontona«, avtorja: Dalibor Soldatovič in Miodrag Djuranović). Pri odnosih med šefom in sodelavci velja neogibno pravilo: vodilni se morajo vesti do sodelavcev spodobno in spoštljivo, sodelavci pa enako do vodilnih delavcev. Sodelavci v vedenju do vodilnih ne smejo pretiravati, saj če je nekdo do šefa vidno pozoren in uslužen, to očitno pomeni, da se mu želi prilizovati. Vodilni ima pravico zahtevati, da sodelavci vestno in marljivo opravljajo svoje naloge. Do sodelavcev se ne smejo vesti na podlagi osebne

naklonjenosti, kajti to kvari medsebojne odnose. Ni dovoljeno, da bi zakonski tovariši vodilnih prihajali v pisarno in zahtevali od njihovih sodelavcev (npr. tajnic) usluge v zasebne namene.

Temeljno pravilo o odnosih med sodelavci na delovnem mestu pravi, da se morate do vseh vesti spodobno in tovariško. Vedno pazite na obzirnost. Če imate vzrok za pritožbo nad čigavim ravnanjem, storite to tovariško in na lep način. Pazite, da se na delovnem mestu ne zapletate v pogovore, kjer koga opravljajo ali kujejo spletke. Vedno se bo našel kdo, ki bo vse povedal osebi, katero ste opravljali, s tem pa bo vas in druge spravil v neprijeten položaj.

V delovni organizaciji ste prisiljeni sodelovati in prebiti po 8 ali več ur dnevno z nadrejenimi in sodelavci, ki si jih niste izbrali po svojih simpatijah, zato posameznik ne more delovati individualno, temveč kot član velike organizacije in zato niso umestna tekmovalja in zavisti, ki ovirajo normalni napredek pri delu. Cilj delovne organizacije je doseči čimvečjo storilnost in najboljše delovne dosežke, to pa se da le, če so odnosi v kolektivu vljudni, tovariški in če si vsi prizadevajo za medsebojno sodelovanje.

RETROSPEKTIVA JANEZA ŠIBILE

8. oktobra je bila v Likovnem salonu otvoritev razstave del akademskega slikarja Janeza Šibile. Odprta je bila do 18. oktobra. Izbor iz slikarjeve retrospektive je obsegal 26 olj in 15 akvarelov. Otvoritveni govor, ki je v resnici predstavitev in oznaka slikarjevega dela, objavljamo v celoti.

Spoštovani gostje, ljubitelji likovne umetnosti!

Toplo nam je pri srcu, kadar se vračamo v stare kraje, da bi obujali spomine, poiskali tisto, kar je v naši zavesti že zbledelo ali morda celo preminulo, obenem pa nas zamika razkriti novo podobo, ki je nemara še ohranila starega duha v novi preobleki. Taka so razmišljanja in občutki mojstra Janeza Šibile,

ko se po več kakor dvajsetih letih vrača v bližino svojega delovnega mesta profesorja na sosednji gimnaziji, v to prijazno klimo svežega zelenila in dobrih domačih ljudi, ki so kovali in še kujejo danes in jutri za vse nas. Ko je našega slikarja pred dvema desetletjema zaneslo sem na Ravne na Koroškem, je bila njegova umetniška pot takorekoč na začetku. Solidno formalno znanje, ki mu ga je dala akademija in pa vzori akademskih učiteljev, so oblikovali trdno osnovo Šibilinega dela, iz nje pa je rasel in zorel samosvoj in iskren likovni svet, ki ga slutimo v sleherni temperamentni potezi s čopičem, v vsaki, s premislekom nanešeni barvni lisi. Vsebina Šibilinega slikarstva je jasna že takoj spočetka. Njegova likovna

Če bo padel, naj bo naslednji enako lep

OB ROBU:

PRIMER NEVENKE REZAR

Nevenka Rezar je učenka 4. a razreda osnovne šole Ravne. Doma je na Tolstem vrhu in do šole ima 9 kilometrov. Pouk je dvoizmenski en teden dopoldne, en teden popoldne. Pri popoldanskem se vrača domov že v mraku ali celo v temi. Pot vodi najprej po Strojanski reki, po ozki, ovinkasti asfaltirani cesti.

Tistega septembrskega večera, ko so bili Nevenkini čečovski in javorniški sošolci že davno doma, je ona še kar hodila. Nenadoma so predrli temo žarometi, se zapičili deklici v oči, se večali in drveli naravnost vanjo. Zasepljena je odskočila, zmanjkalo ji je tal, omahnila je in huda bolečina jo je prebodla, ko je treščila v potok.

Odrasli niso slišali klica na pomoč; otroci so jo našli in jo nekako zvelikli do prve hiše.

V slovenjegrajski bolnišnici so zdravniki ugotovili grdo poškodbo vranice in takoj operirali. Ali bo mala Nevenka imela posledice vse življenje, se še ne ve.

Imamo primer nesreče, vendar nimamo krivca, saj voznik avtomobila ni nikogar zadel, še oplazil ne. Imamo ozko cesto, na kateri smo asfalt slavili kot veliko pridobitev. Koliko je varna, kje vse so ograje, izogibalšča itn., je že druga stvar.

Cinik lahko reče:

»Kako pa naj šofer predvidi, kje in kdaj se bo kak otrok prestrašil in kaj bo v strahu storil?«

Res težko ali pa tudi ne. Zmerne vožnje in zasenčenih žarometov se pešci nikoli ne bojimo, divjanja pa. Običajno imajo tudi divjaki otroke in neredko jih imajo tako radi, da bi pretepli vsakogar, ki bi jim hotel storiti kaj hudega. Le ko sedejo za volan, ta čut ugasne.

Zelo dobro vem, kako ogorčeno tresoči se glas Tomaža Terčka po televiziji komaj kaj pomaga, da bi bilo kakšne prometne nesreče manj. Vem tudi, da bi težko moglo biti drugače, če se že celi narodi iz grozot minulih vojn ne naučijo toliko, da ne bi pripravljali novih. In kaj je usoda enega otroka v primerjavi z usodami tisočev?

Ali pa le tudi je, če je moj, tvoj ali vaš.

Marjan Kolar

Počitek za sladoleđ

Nekega dne je šef od mlajše Mojce zahteval, da dela nadure. Ta pa mu je gladko odpela, da jo gneča figo briga, ker je svoj šifht naredila in ga ne bo niti za minuto podaljšala samo zaradi France, ki je izvolila iti na svojo malico, medtem ko mora ona v dveh minutah pogoltniti svoj sendvič. Šef je modro molčal in se zakadil v svojo pisarno.

Naslednji dan: »No, zdaj grem na malico.« Šef pa franceboječe: »Bi se to ne dalo kako drugače urediti, mislim sem...« Ni dokončal svojega »mislim«, ker je med tem Francka že vstala in mu glasno ter razločno ponovila: »Zdaj grem na malico!«

***

Ko je minil čas malice, so se fantje le stežka spravili z delovnih pultov in tedaj je mojster stopil iz pisarne, rekoč:

»Dol s kruha!« Anzeku pa se ni dalo, in je rekel:

»Kaj me briga vaš kruh, tu bom sedel, ko bog! Če vi lahko cel šifht hoblata svoj stol, bom pa še jaz svoj pank!«

Medtem pa so drugi odkapali skozi vrata v mrzlo predpoldne, da bi opravili remonte.

***

»A ta koza je že spet šla domov? Ja, pa kaj za vraga si misli? Da bom jaz namesto nje delala, ona bo pa po plačo hodila? Jutri ji pa povem svoje!

Kaj išče?

razmišljanja so posvečena človeku in krajini, v kateri prebiva. Vselej znova se Šibila s človeško prizadetostjo vrača k upodabljanju »malega« kmečkega človeka, v svet, ki ga pozna do potankosti, saj izhaja iz njegove sredine. Zgodnja figuralna platna zaznamuje realistična miselnost, ki se sčasoma prevesi v ekspresivno pripoved, podčrtano z izrazito risbo in samosvojim koloritom. Ekspresionistični nesorazmernosti anatomskih vrednosti se pridružuje samovoljna uporaba barve, ki jo v prostoru često izpodrine pozlata s simboličnim poudarkom.

Poleg človeške figure je Šibili vir navdiha predvsem krajina v vsej svoji raznolikosti in še posebej pri tej temi se razkriva umetnikova kontemplativna narava. Predstavitev določenega izreza pa ne pomeni za slikarja le predstavitev določenega izreza iz še nedotaknjene narave ali urbaniziranega okolja, temveč služi kot pripoved o lastnem doživetju ob njej, pri čemer poskuša umetnik v vizualni resničnosti odkriti podobno situacijo, jo združiti na sliki in pri tem v dokončni podobi abstrahirati vse tisto, kar mu je nepotrebno. »Zlato zeleni prostor, v katerem živi moja krajina«, pravi Janez Šibila, »naj bi v sebi nosil podobno ekspresivnost, kot jo je imela zgodnje renesančna krajina, seveda ob modernem realističnem konceptu, ki je poleg impresionističnega za krajino najbolj smiselna«.

Na slikarski ploskvi združena videna in občutena narava nam približa bistvo predmeta z njegovo notranjo strukturo, predvsem s pomočjo barve — torej elementa, ki je v Šibilinih platnih in akvarelih nosilec forme in vsebine hkrati. Splet navidez kaotično razmetanih lahkotnih mokrih potez je priklenil na papir posamezne predmete, ki se razvrščajo v prostor po strogih arhitektonskih zakonih — saj ima tudi krajina svojo arhitekturo, ki jo je treba upoštevati. Pri vsej urejenosti gozdnih vertikal, ki jih ustvarjajo drug ob drugega nanaseni barvni toni in pri vsej občuteni realnosti, pa ne moremo prezreti umetnikovega lirčno naglašene razpoloženja, ki je običajno atribut vsega slovenskega krajinskega slikarskega deleža in ki ima pri Šibili spet izvor v nežni barvni paleti.

Tako kot je slikarju pri srečanju narava v vsej svoji prostranosti s pogozdenimi predeli in blago zaobljenimi slovenjegoriškimi griči, prislunne cvetju, urejenemu v posodi, ki je za notranjost po človeških željah in merilih urejeni del narave. Pri tem razmišlja o tistem sožitju med cvetjem in glasbo ter tonsko umirjeno razvršča cvetlice v prostoru. Intimni dvogovor z naravo in pretanjeni občutek za duševni svet človeka sta konstantno prisotni vrednosti Šibiline likovne izpovedi in prav to dvoje nas vselej znova prepriča v to, da je slikarju vredno prisluhniti.

Zdaj, ko se slikar Šibila po več kot dvajsetih letih vrača med Ravenčane s svojimi deli, ki so plod trdnega likovnega koncepta, vztrajnosti in naporov, si lahko želimo skupaj z avtorjem le eno, da bi ta umetniška pripoved ne šla mimo, ampak da bi poglobila stare sledi in hkrati urezala nove z željami, da bi se slikar še vračal med nas.

Ob koncu izrekam v imenu mariborske Umetnostne galerije še iskreno zahvalo ravnskemu Likovnemu salonu za prijazno povabilo in gostoljubje.

Breda Ilich-Klančnik

OB GOSTOVANJU MOSKOVSKEGA GODALNEGA KVARTETA

V okviru gostovanj skupnosti koncertnih poslovalnic Slovenije, katere članica je tudi kulturna skupnost Ravne na Koroškem, se je zadnjega dne v septembru med svojo turnejo po Sloveniji predstavil eden najboljših tovrstnih ansamblov na svetu, Moskovski godalni kvartet. Na Ravnah je imel tri koncerte, dva za šolsko mladino in večerni koncert.

S programom, ki je obsegal kvartete Haydna, Beethovna, Čajkovskega, Borodina, Ravela, Šostakoviča in Ville-Lobasa je navdušil številno občinstvo, ki je z viharnim plaskanjem izsililo še nekaj dodatkov. Vsi koncerti so bili na visoki umetniški ravni tako glede izbire programa, kakor v slogovni interpretaciji in občutenem komornem muziciranju.

Predvsem pa razveseljuje dejstvo, da je bilo zanimanje občanov za ta koncert izredno, kajti vse vstopnice so bile razprodane. To pa seveda potrjuje mnenja, da postaja tudi na Koroškem potreba po takem in podobnem kulturnem življenju vedno večja. Nedvomno je bil ta koncert jesenski kulturni dogodek, ki je pokazal, da dobiva koncertantna komorna glasba vedno širši krog ljubiteljev.

Žal pa je neprijetna ugotovitev, da je dvorana v Titovem domu za koncerte in gledališke predstave že zdavnaj neprimerna. Kljub letošnji adaptaciji je premajhna, in kar je še bolj mučno: dvorana je popolnoma neakustična, »gluha« kot so se izrazili o njej vsi do sedaj gostujoči umetniki. Seveda taka poslušalca ne nudi tistih zvočnih užitkov, ki

bi jih lahko sicer. Tako bi lahko služila predvsem za predvajanje kinopredstav. Brez dvoma bi lahko z združenimi sredstvi tudi na Ravnah dogradili nov kulturni center, če že ne za koroško regijo, pa vsaj za občino. V njem

bi lahko bilo prostora tudi za zelo delavno kulturno skupnost in amaterske dejavnosti, ki so, kot je znano, prav na Koroškem zelo številne, aktivne in uspešne. Potreba je velika!

Branko Čepin

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

Marko Vrhunec, Boj za novo mednarodno gospodarsko ureditev, zbirka člankov in razprav, DZS, Lj., 216 str., 65 din.

V knjigi se prepletajo poročila o najvažnejših svetovnih gospodarskih gibanjih z razmišljanji o strategiji in taktiki tega boja in o aktualnih vprašanjih s posamičnih področij, prikazani pa so tudi jugoslovanski vplivi na razvoj neuvršenih.

J. G. Plamen, Pranje čevljev, pesniška zbirka, ZO, Mb., 53 str., 80 din.

Plamenovo poezijo že ločujemo od tipičnega reizma, čeprav je bil svoje dni značilen predstavnik te pesniške smeri. Lahko bi rekli, da so njegove pesmi nekakšni pesniški klišeji in vzorci po obliki, vsebinsko pa so izseki iz sveta znanih.

France Vodnik, Poljsko-slovenski slovar, DZS, Lj., 1247 str., 500 din.

Slovar je namenjen praktični rabi in poseduje besedni zaklad današnjega knjižnega in pogovornega poljskega jezika. Seveda pa bo slovar bolj dobrodošel tistim, ki že poznajo glavne oblike poljske slovnice.

Jože Goričar, Temelji obče sociologije, DZS, Lj., 115 din.

Avtor seznanja bralca s temeljnimi pojmi današnje teoretične oziroma obče sociologije, seveda v luči spoznanj marksistične družbene misli. Tretja izdaja vsebuje dve novi poglavji: O družbenih zakonitostih in Kultura — socializacija.

Prevodi

Anthony Sampson, Sedem sester, DZS, Lj., 140 din.

Angleški časnikar in publicist pripoveduje eno najbolj nenavadnih zgodb današnjega časa, o tem, kako si je naftno industrijo podredilo sedem velikih koncernov. Pri svojem opisu poseže avtor v zgodovino, opira se na pričevanja udeležencev dogajanj in na dokumente iz leta 1973, vendar v glavnem razpravlja o političnem pomenu nafte.

Jean Ziegler, Neoporečna Švica, DZS, Lj., 120 din.

V prvem delu govori avtor o položaju Švice v svetu; njena moč ne leži na vojaški sili pač pa na kapitalu, ki je koncentriran v švicarskih bankah in podjetjih. Na zorno prikaže delovanje multinacionalnih družb, oriše pojave švicarskega imperializma, sicer pa je tudi delo ostra kritika Švice, v kateri vidi avtor eno največjih imperialističnih sil.

Sigmund Freud, Predavanja za uvod v psihoanalizo, DZS, Lj., 436 str., 220 din.

Freud še ni zgodovina, čeprav se je njegova doktrina izkristalizirala že pred šestdesetimi leti, zato bi z njegovimi dognanji moral biti seznanjen vsakdo, ki ima opraviti z ljudmi in pomaga urejati odnose med njimi.

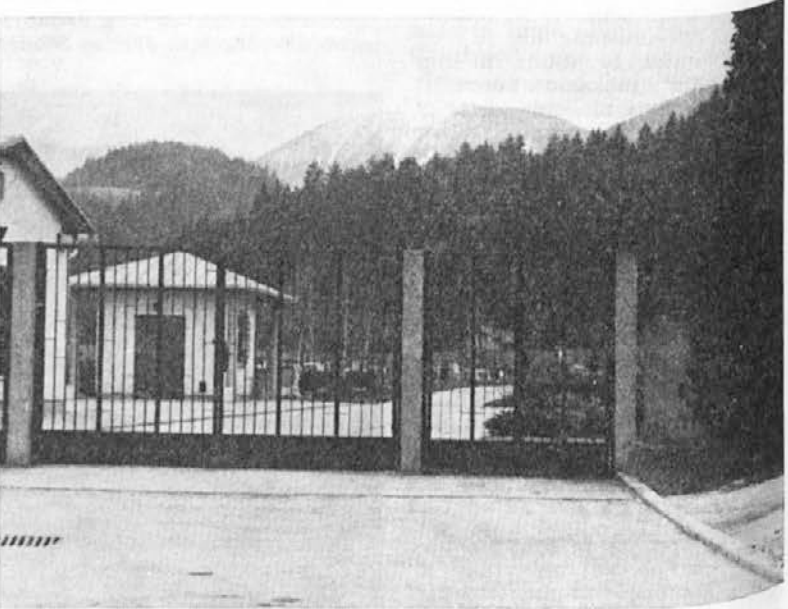
Po njigi 77 in Knjižni panorami

MISLI

Da bi iz tope sekire naredil iglo, ni treba drugega kot delo.

***

Trenutek potrpljenja lahko prepreči veliko nesreč.

Pred dnevom mrtvih

REKREACIJA IN ŠPORT

SREČANJE SLOVENSKE ŠPORTNIKOV OBMEJNE DEŽEL

Na Ravnah je bilo prvo srečanje slovenskih športnikov obmejnih dežel. Nastopali so naši re-

Andrej Vrečič — z vztrajnim treningom do uspehov

žniki iz Italije, Avstrije in Madžarske, ožjo domovino pa so zastopali športniki koroške regije. V tekmovalnem delu so se pomerili nogometaši, odbojkarji in odbojkarji, šahisti in igralci namiznega tenisa. V vseh panogah je bila prikazana dokajšnja kvaliteta, čeprav ni bilo važno, kdo bo zmagal. Glavni namen srečanja je bil, da so se mladi zamejci spoznali z vrstniki iz matične domovine. Sklenjene so bile nove prijateljske vezi, ki jih bodo gojili še naprej.

Tehnični rezultati oz. uvrstitve:

Nogomet: 1. Koroška, 2. Združenje slovenskih športnih društev

iz Italije, 3. Slovenska fizkultura zveza iz Celovca.

Odbojka: moški in ženske: 1. Koroška, 2. ZSSDI.

Namizni tenis — ženske ekipno: 1. Koroška, 2. ZSSDI, 3. SFZ, 4. Železna Zupanija.

Posamično: 1. Milič — ZSSDI, 2. Horvat, Koroška.

Moški — ekipno: 1. Koroška, 2. SFZ, 3. ZSSDI, 4. Železna Zupanija.

Posamezno: 1. Pavič, Koroška, 2. Ginter, Koroška.

Šah — ekipno: 1. ZSSDI, 2. Koroška, 3. SFZ, 4. Železna Zupanija.

Ob slovesu je bila enotna želja vseh nastopajočih, da se prihodnje leto ponovno srečajo.

NOGOMETAŠI SGV MED SEBOJ

Osnovna organizacija sindikata strojno gradbenega vzdrževanja je organizirala tekmo v velikem nogometu. Pomerili so se delavci strojne obdelave s posebnimi službami. Po zagriženem boju so bili boljši igralci posebnih služb in zmagali z 2 : 1. Za zmagovalce je dal oba zadetka Franjo Večko, za poražence pa je bil uspešen Tone Kolmančič.

NOGOMET

V nogometni ligi koroške regije so bili v četrtem kolu doseženi naslednji rezultati: Radlje : Holmec 7 : 4, Akumulator : Fužinar 5 : 1, Peca : Leše 2 : 1, Ojstrica : Korotan 3 : 0.

V vodstvu je ekipa Akumulatorja z 8 točkami, drugo mesto si delita Holmec in Peca, ki imata po 6 točk.

ODBOJKA

V finalnih tekmah za jugoslovanski pokal so bili uspešni tako moški kot ženske Fužinarja. Dekleta so zmagale v Kopru s 3 : 1, fantje pa so s težavo ob slabem sojenju pristranskih sodnikov premagali ekipo Bleda v Brezovici s 3 : 2.

S. F.

RAZPORED STALNIH OBLIK REKREACIJSKE DEJAVNOSTI ZA DELAVCE ŽELEZARNE RAVNE

Tudi v sezoni 1977-78 bo možno redno rekreacijsko udejstvovanje po naslednjem urniku:

Torek: od 20. do 21.30 — športne igre za ženske v DTK,

sreda: od 20. do 21.30 namizni tenis in športne igre za moške do 35 let v DTK,

sreda: od 20. do 21.30 interesne skupine za tekmovalne v športnih igrah v novi dvorani,

četrtek: od 20. do 21.30 namizni tenis in športne igre za moške nad 35 let v DTK.

Dober odpor mednarodnemu mojstru

Delavci železarne se lahko brezplačno kopajo v zimskem bazenu DTK vsak dan — tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih.

KEGLJANJE

Torek: od 18. do 20 ure vzdrževalne TOZD in ostali, od 20.—22. mehanske TOZD.

Sreda: od 19. do 20. delavke železarne, od 20. do 22. TRO.

Petek: od 19. do 20. invalidi železarne.

Sobota: od 9.—11. metalurške TOZD,

od 15. do 17. mehanske TOZD,

od 17. do 19. vzdrževalne TOZD

in ostali,

od 19. do 21. metalurške TOZD.

SIMULTANKA

V NAMI je 8. oktobra igral simultanko mednarodni mojster Vojko Musil iz Maribora. Organizator te prireditve je bila komisija za šah pri ZTKO občine Ravne. Sodelovalo je 33 šahistov iz SK Črna, SK Rudar Mežica in SK Fužinar. Rezultat 25 : 8 v korist mednarodnega mojstra je sorazmerno dober za šahiste naše občine in je odraz današnjega stanja šaha, posebno še, če upoštevamo, da najmočnejši šahisti

niso sodelovali. Mojstra so premagali: Luka Mlinar iz Črne ter člana Fužinarja Božo Erat in Franc Rotovnik. Remizirali pa so: Tone Prevorčič, Rajko Štruc, Ivan Štinkelj, Alojz Bajc, Bojan Prosen in Maks Knez. Posebno razveseljivo je, da so neodločen rezultat dosegli tudi: mladinka Magda Bukovec, mladinka Marko Vrečič in Boris Grzina ter pionir Danilo Peruš.

V. P.

BRANJE:

V FORDOVI TOVARNI

Louis - Ferdinand Céline

V zastajajočih kolonah, obotljivih skupinicah so nas razposlali kot okrepitev na tista mesta, odkoder smo slišali rjovenje strojev. Vse se je treslo v tej velikanski stavbi in tudi sam, od nog do ušes, obseden od brenjenja, od šip in s tal in iz železja so prihajali sunki, prerukani od vrha do tal. Se sam si hočeš nočeš postal stroj, in z vsem svojim tresočim se mesom v tem peklenskem hrupu, ki ti je zgrabil notranjost glave in napravil obroč okrog nje, ti bolj spodaj požgečkal črevesje in se sunkoma vrnil nazaj do oči, ne-

učakano, kar naprej, neutrudljivo. Bolj ko smo hodili, bolj smo jih zgubljali, tovariše. Narahlo si se jim nasmehnil, ko so odhajali, kot če bi bilo vse v najlepšem redu. Nismo se mogli več ne pogovarjati ne poslušati. Vsakokrat so ostali po trije ali štirje okrog enega stroja.

Kljub temu pa se še upiraš, težko si je zagnusiti svojo substanco, rad bi zaustavil vse to, da bi razmislil, in slišal, kako ti srce mirno bije, ampak to ni več mogoče. Se ne more več nehati. To ti je prava katastrofa, ta ne-

Hitrost

skončna kanta jekla, in vrtimo se v njej, pa s stroji vred in z zemljo vred. Vsi skupaj! In vseh tisoč koles in batičev, ki ne udarijo nikoli naenkrat z udarci, ki se raztreščijo drug ob drugem, in včasih tako silovito, da sprožijo okrog sebe nekakšne premolke, ki se ti kar malo priležejo.

Mali vijugasti vagonček, nadevan z železnino, se z vso muko prebija mimo naprav. Umik! Skočite v stran, da bo lahko še enkrat startal, ta mali histerik. Hop! In že odvijuga, ta rožljajoči norec, mimo jermenov in vztrajnikov, raznašat ljudem nove porcije tlake.

Upognjeni delavci, ki delajo strojem potuho, te zagnusijo, ko privijajo vijake na matice in matice na vijake, namesto da bi končali enkrat za vselej s tem smrdom olja, to soparo, ki požiga bobniče in še notranjost ušes skozi žrelo. Ne pobešajo glav od sramu. Pred hrupom kloniš, kot kloniš pred vojno. Prepustiš se strojem s temi tremi idejami, ki ti še kar naprej utripajo tam gor, zadaj za čelom. Konec. Kar pogledaš, česar se roka dotakne, vse je zdaj trdo, in vse, česar se uspeš še malo spomniti, ti tudi zakrknje kot železo in v mislih nima več okusa.

Kar naenkrat postaneš svinjsko star.

Treba uničiti življenje od zunaj, tudi iz njega napraviti jeklo, nekaj koristnega. Nismo ga dovolj ljubili, kakršno je bilo, pa imamo. Naredimo torej iz njega predmet, nekaj trdnega, tako je prav.

Poskusil sem mu nekaj pošepešat na uho, delovodji, zakrutil je kot pujs v odgovor in samo s kretnjami mi je lepo potrpežljivo pokazal skrajno preprosto delo, ki naj ga poslej delam, za večno. Moje minute, moje ure, preostali čas, tako moj kot od vseh tukaj, bo mineval ob podajanju malih svornikov slepcu sosedu, ki jim je meril, svornikom, kaliber že leta in leta, vedno isto. Sam sem to naredil takoj zelo zanič. Ne, niso me oštevali, samo po treh dneh tegale začetnega truda so me premestili, pokoro, naj prevzamam polno cicko kolotov, ki je križarila od enega stroja do drugega. Pustil sem jih tri tukaj, tam dvanajst, tam spet pet samo. Nihče ni govoril z mano. Obstajali smo samo še v nekakšnem omahovanju med otopelostjo in divjo blaznostjo. Če je bilo kaj važno, je bil važen ta ubijajoči tempo

tisočev in tisočev strojev, ki so komandirali ljudem.

Ko se ob šestih vse ustavi, odneseš ropot v glavi, sam sem ga imel še za vso noč, ropota, in tudi olnjatega smrdu, kot če bi mi bili montirali nov nos, nove možgane, za zmeraj.

No, in od samega odrekanja sem postal počasi kot kdo drug...

Nov Ferdinand. Po nekaj tednih. Ampak kljub temu se mi je povrnila želja, da bi spet videl ljudi od zunaj. Ne ljudi iz tovarne, kje pa, bili so tako kot jaz samo odmev in smrad strojev, v nedogled presvaljkano meso, moji tovariši. Hotel sem se dotakniti pravega telesa, rožnatega telesa iz pravega tihega in mehkega življenja.

(Odlomek iz romana
»Potovanje na konec noči«)

LJUDSKA GLASBILA

Umetniška dediščina narodov Jugoslavije je bila tudi letos povod, da skupnost jugoslovanskih PTT izda serijo priložnostnih pošttnih znamk z nazivom »muzejski eksponati — ljudska glasbila«. Serija ima 6 znamk z naslednjimi vrednostmi:

— na znamki za 1,50 dinarja, naklada 1.000.000, so prikazane dvojice, pihalno godalo, značilno za Srbijo in zelo priljubljeno v drugih variantah v Bosni in Hercegovini, Dalmaciji in Makedoniji. To je solo glasbilo, na katerega igrajo pastirji in potniki.

Na znamki za 3,40 dinarja, naklada 1.000.000, je prikazana tambura, znana z imenom SAZ. Najpogostejše so jo uporabljali v mestih Bosne in Hercegovine, podobno pa v Makedoniji in na Kosovu. Ta instrument je po navadi sestavni del orkestra.

Na znamki za 4,90 dinarja, naklada 1.000.000, so prikazane gosli z eno struno. Še danes so zelo priljubljene v Črni gori. Uporabljajo pa se še v Srbiji, Bosni in Hercegovini.

Na znamki za 6 dinarjev, naklada 750.000, je lijevica. To je

godalno glasbilo z območja Dubrovnika in polotoka Pelješa. Je solo instrument.

Na znamki za 8 dinarjev, naklada 500.000, so gajde, pihalno glasbilo z mehkom. Gajde so solo instrument. Ob njihovi spremljavi gajdaš praviloma poje. V različnih variantah so razširjene skoraj po vsej Jugoslaviji.

Na znamki za 10 dinarjev, naklada 250.000, je prikazana panova piščalka. To je zelo staro in razširjeno pastirsko glasbilo, znano skoraj pri vseh narodih sveta.

Motive za to serijo je izbrala Zagorka Marković, kustosinja etnološkega muzeja v Beogradu, likovno jo je izdelal akademski slikar iz Beograda Dušan Lučić.

Znamke so natisnili v zavodu za izdelavo bankovcev v Beogradu v tehniki dvobarvne gravure v polah po 9. V prodajo so prišle 25. oktobra 1977. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo dva priložnostna ovitka za 2,50 dinarja oziroma ovitek prvega dne (FOC) za 38,80 dinarjev.

f. u.

DVE VIATORJEVI

Če se človek na ljubljanski avtobusni postaji ne spozna, mu avtobus bodisi uide ali pa ima nekaj težav s tem, da ugotovi, kdaj odpelje in kje stoji. Ko končno stojiš blizu ustrezne številke, nehoti hočeš preveriti še tablico v avtobusu, ki pove, da se res pelješ v pravo smer. Čudno pa je, če te tablice ni in zgori se, da je ni.

18. septembra so v Ljubljani na avtobusni postaji stali potniki pri št. 15. To pomeni, da tam stoji avtobus, ki odpelje na Koroško. No, avtobus je tam tudi stal. Na zunaj je bil videti prav lep, nekam drugačen, kot smo jih vajeni. Skozi odprta vrata je bilo videti celo televizor, nameščen na stropu, ampak tablice kljub vsej lepoti in opremljenosti ni imel. Bil je Viatorjev, TOZD Ljubljana.

Ponedeljek, 19. septembra. S Čečovja do uprave vozi Viatorjev avtobus TOZD Prevalje. S Čečovja je res odpeljal, ampak namesto pri upravi je obstal kar na križišču pri Antonu. Obstal in

Kje je čebelica?

pika. Zaropotalo je res bolj čudno, ampak nihče ni hotel verjeti, da tako zares, da bo treba kar izstopiti in peš naprej. Bilo pa je natančno tako, kajti avtobus je preprosto crknil.

a. r.

ZAHVALA

Ob moji upokojitvi se vsem sodelavcem, mojstru in delovodji mini livarne in čistilnice prav lepo zahvaljujem za vso pomoč. Hvala za pozornost, ki ste mi jo izkazali. Želim vam v bodoče veliko uspeha pri vašem delu in obilo zdravja!

Rozika Kret

ZAHVALA

Vsem sodelavcem, obratovodstvu in svetu sindikata termoelektrike obrata se najlepše zahvaljujem za prav lepi darili ob odhodu v pokoj. Vse vas tovariško pozdravljam.

Ivan Mihelač

AFORIZMI

Tudi jaz sem za delavski razred, s pogojem, da mi ne bo treba delati.

***

Če svet iztiri, so krivi potniki. V političnih intervjujih so vprašanja vedno bolj zanimiva kot odgovori.

***

S prvo ljubeznijo je tako kot z gledališko premiero — repize so bolj uspešne.

***

Zenske so v poprečju bolj neumne kot moški — ampak žene so praviloma bolj pametne od svojih mož.

Fotografije za to številko so prispevali: M. Dolinšek, I. Greiner, F. Kamnik, F. Rotar, M. Ugovšek, E. Wlodyga in služba za informiranje in tisk.

Mehkoba večera